

GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORIZMOS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELV: Hozzunk mezei gazdaságunkba helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre	20 kor.
Fél évre	10 "
Negyed évre	5 "

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala vess fel.

Arjegyék ingyen és bérmentve.

Hirdetési mellékletek jutányos árban fogad-
tatnak el.

Az e lapokban foglalt cikkekért minden utánnomási jog fentartva.

KÉZIRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA.

TELEFON: 623.

TARTALOM.

	Lap
Szemle. — Ix.	73
Pusztulunk, veszünk! — Klaszok Ödön	74
Tárca. — Hogyan tájékozódunk a postagalambok? — Schiller Ötő	74
Néhány szó a kettős számvitel kérdéséhez. — Lamberger Béla	75
Keverékrágya. — Fehér Zoltán	76
Az ültetés befolyása a gyümölcsfára	77
Pár szó az utak kijelöléséről. — Herczeg Sándor	77
A tej és kazein használata borderítésre. — Dr. Ejury Lajos	78
Könyvismertetés	78
Kérdések és feleletek	78
Kérdések: Nyulszapuka. D. L. — Könyvek a répa- művelésről. S. V. dr. — Félárnyékos hely házikertnek. R. N. — Hol lehet törpefenyőket beszerezni? F. E. — Feleletek: Csirázató készülek. Mezőturi Gazdasági Egyesület, Csellin; Gyula. — A tavaszi borsó művelése. Debsky Károly. — Francia buza lisztje. Budai Kálmán. — Szücs János. — Révy Emil. — Erdemes-e most szánt- tani. Révy Emil. — Szücs János. — Schuster Béla. — Kaliforniai ló. Dr. Ejury Lajos. — Az ürgék irtása. Szücs János	80
Aprók	80
Hírek	80

SZEMLE.

(Időjárás. — Gróf Serényi Béla állítólagos lemondási szándéka. — Az osztrákparlament. — A gabona-tözsde. — A vámbelföld buzaforgalmazásának nagysága. — A nagyszombati cukorgyár üzemei.)

Az olvadást ismét nagyobb fagy váltotta fel. A gazdaságok, levének az utak járhatóbbak, most jég és trágyahordással foglalkoznak. De annál kétségbeesettebb a helyzet, mert az országból mindenünnen a vetésekről rossz hírek keringenek. Gazdáink főleg az őszi buzatermésben nem reménykednek és kezdenek a tavaszi, jobban mondva a tavasz buzavetésekre gondolni. Persze-persze. Csak hogy a vetőmag ára, mint már említettük, szállítás nélkül malmaink jóvoltából csekélyke 28 koronára szökött. Furesa, nemcsak a terményt veszik meg a malmok, hanem a vetőmaggal is már ők kereskednek. Rászoritják a gazdákat, hogy ne csak adjanak, hanem vegyenek is. Kartell mindenfelé!

Nem tudjuk, valóra válik-e gróf Serényi Béla földművelésügyi miniszternek világgá szórt lemondása. Súlyos betegségéből Isten segédelmével felgyógyult, a mihez szívből gratulálunk. E héten újból átvette minisztériumának vezetését. A balkáni kereskedelmi szerződés megváltoztatása céljából megszavazott felhatalmazási törvény, melynek végrehajtásával ugyan a kereskedelmi miniszter bízott meg, melynek intézése azonban a külügyminisztérium és annak osztályfőnökének, gróf Wickenburg Márk hatáskörébe utaltatott, semmi esetre sem fogja a magyar mezőgazdaság érdekeit megóvni.

Ugy véljük, hogy ez semmiképpen sem tetszetős gróf Serényinek, mert többrendbeli nyilatkozatával ellentétes; az élőállatbehozataliakat értjük alatta. Ugy látszik, ez az oka a lemondás híreinek, ha egyéb politikai okok fenn nem forognak.

*

Az osztrákparlament czimrel a Magyar Gazdák Szemléjének legutóbbi füzetében hosszabb tanulmányt olvastunk, mely megvilágítja a Magyar Gazdaszövetség állásfoglalását azokkal a törekvésekkel szemben, melyek osztrákparlamentnek minősítve a törvényhozást, azt a nézetet igyekeznek uralkodóvá tenni, hogy eddigelé Magyarországon az országgyűlésnek egyéb dolga sem volt, mint a földbirtokosság érdekeit szolgálni. A tanulmány írója reámutat arra, hogy ennek éppen ellenkezője történt. 1867-től kezdődőleg az egymást követő országgyűlések mind következetesen voltak a földbirtokosság ellen irányuló intézkedéseknek statuálásában és habár tagjai túlyomó részben a földbirtokosság sorából kerültek is ki, a merkantil érdekek voltak azok, a melyeket tudva vagy öntudatlanul előmozdítottak. Így állott be a földbirtokosság az a meggyengülése, melyet ma sajnálatosan tapasztalunk. Ellenben az iparral és kereskedelemmel foglalkozó népesség, egész gazdasági életünk kommercializáltatván, szinte példátlanul fellendült. Az agrárpolitikának az utóbbi években észlelt érvényesülése e rétegek érdekeit éppen nem sértette. Így az elmúlt év saját bevallásuk szerint mindaddig, míg a háborus bonyodalmak a közgazdasági élet rendjét meg nem zavarták, szinte bámulatos volt a pénznek bekövetkezett drágasága bénítólag hatott ugyan sok tekintetben, ez azonban éppen nem vált a hitelintézetek kárára, a melyek óriási nyereségre tettek szert. A földbirtokosság sorából kikerült osztrákparlamentek a plutokrácia érdekében dolgoztak. Változás és javulás ebben a tekintetben csak azóta észlelhető, mióta oly elemek is kerültek a törvényhozásba, a kik nem a földbirtokososztály ivadékai ugyan, de szükségét látják annak, hogy ebben a földművelő államban a mezőgazdaság érdekei minden irányban megvédessenek.

Örömmel üdvözöljük a Magyar Gazdaszövetségnek ezen cikkét és csak azt sajnáljuk, hogy a Pálfordulás nem Darányi Ignác 10 évi uralma alatt következett be, a ki pedig a szövetség elnöke és éppen a földbirtokos osztály ama részét, mely a birtokosság gerince, a középbirtokos osztály iránt nem érzett szimpátiát s azt elverzeni hagyta. Az idők változása hozta meg a Magyar Gazdaszövetség ezen nyilatkozatát is. És kérjük, most Darányi helyesli azt?

*

A mult heti gabonatözsde emelkedő irányzatát némi stagnáció váltotta fel. Az argentinai mumus sem fenyeget oly ijesztően, hiszen hogy

példát felhozassunk, a tengeri ára Argentínában 1 egész frankkal emelkedett, a mi semmi esetre sem sejteti kitünő természetét, ha még tekintetbe vesszük azt is, hogy Argentina exportpiacainak országaiiban a tengertermés korántsem volt kecsesítő és az északamerikai Unióban a jövő évet illetőleg a gabonákban a kilátások sem a legkecsesítőbbek. Most e héten a multkor felhozottakon kívül, onnan újabb nagymérvű árvizeket jelentenek, a mi korántsem kedvező a bekövetkező gazdasági kampagnera nézve. Argentínában a termést 7.5 millió tonnára becsülik és lett belőle 2.5—3 millió.

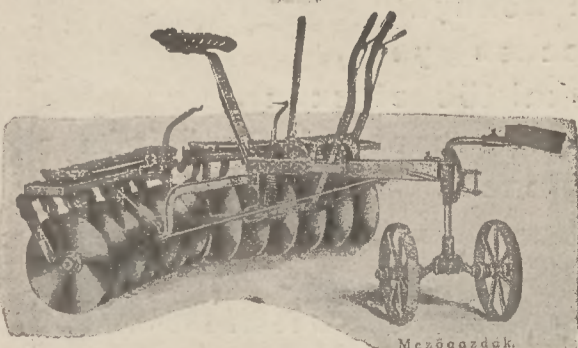
A mi a marha és sertésárakat illeti, bizony azok nálunk a depresszió jegyében állanak. Mi lehetne más oka, mint a kevés és rossz minőségű takarmánytermés. Jellemző és az érdekességet nem nélkülözi azon tény, hogy a diószegi cukorgyár cukorrépáját, melyet felhasználni nem tudott, a marhatakmányozásra és hizlalásra használja fel.

*

A f. hó 26-iki »Pesti Hirlap« gabonatözsdei rovatának vezetője kissé elejt a sulykot, midőn olyképen nyilatkozik, hogy az osztrák-magyar birodalom már 40 milliós buza-termésnél importra szorul. Nem ismerjük, de sejtjük a cikkirő számításának alapját. Tény azonban, hogy nagyobb termés mellett is beálland az importszükséglet. Magyarország fogyasztási belszükségletét a P. H. még mindig a régi alapon számítja a 27 milliós, Ausztriát pedig a 13-as alapon. Csak hogy a hazai szükséglet a 30-as milliót néhányval már elhagyta és Ausztriát pedig már a 17 milliós felé közelget. Így tehát egy csekélyke 7—10 millió méter-mázsza a »P. H.« és a valóság közötti különbség.

*

Az az ellentét, a mely a nagyszombati cukorgyár és az annak részére termelő gazdák között az utóbbi cukorrépaátadó-campagneban felmerült, mert a gyár a cukorrépa átvételét megtagadta, arra késztette a Pozsonymegyei Gazdasági Egyesületet, hogy az érdekelt gazdaszükséglet Pozsonyba országreszi értekezletre hívja egybe. Az értekezletet az Esterházy Mihály gróf és Springer báró uradalmak vezetése kezdte s azon Pozsony és a szomszédos vármegyék érdekelt cukorrépa-termelő közönsége igen nagy számban jelent meg. Bartal Aurél főispán, gazdasági egyesületi társelnök vezette az értekezletet, a melyen a gazdákon kívül az érdekelt cukorgyár megbízottja és ügyésze is jelen volt, míg az Országos Magyar Gazdasági Egyesület képviselőjében Krolopp Hugó jelent meg. Az elnök megnyitja után Frideczky Árpád uradalmi felügyelő, az értekezlet egyik kezdője, ismertette annak célját, különösen hangoztatván, hogy az értekezlet, a

A DEERE-féle TÁRCSÁSBORONA

valamennyi tárcsásborona között a legmodernebb és legerősebb szerkezetű.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

BUDAPEST, V. ker., Alkotmány-utca 31. sz.

mennyiben ez lehetséges, a békés megegyezés létrejöttét óhajtja előmozdítani. Javaslatára az értekezlet egyhanguan kimondta, hogy a Pozsonymegyei Gazdasági Egyesület kebelében cukorrépatermelő szakosztályt létesít, a mely a jövőben a cukorrépatermelő gazdákat érdeklő minden kérdéssel állandóan tüzetesen foglalkozni fog. Hasonló szervezkedésre fogják felszólítani a szomszédos vármegyék gazdaközönségét is. Miután a nagyszombati cukorgyár megbizottja az értekezletről eltávozott s a gyár jelen volt ügyésze sem volt hajlandó kellő információ és fölhatalmazás nélkül nyilatkozatot tenni, az értekezlet magáévé tette Pálmay Emil uradalmi igazgató indítványát, a melynek értelmében a jelenlevő gazdák azonnal utazásnak Budapestre, hogy az érdekelt pénzintézet vezetőinél igyekezzenek szorgalmazni a baj orvoslását. Krolopp Hugó kijelentette, hogy a mennyiben a gyár álláspontját nem változtatná, az OMGE az összes érdekelt gazdákat egy monstre pör megindítására fogja bírni. Indítványára egyértelmű helyesléssel kimondta az értekezlet, hogy az ügyet, a mennyiben a pénzintézzel a tárgyalás nem vezetne eredményre, a kormány elé viszik. Az értekezlet határozatának megfelelően az érdekelt gazdák nagyobb küldöttsége kereste föl Rubinek Gyula vezetésével Harkányi János bárót, a Hitelbank elnökét, a ki megígérte, hogy a mennyiben a gyár részéről történt mulasztás következtében károsodás érte a gazdákat, gondoskodás fog történni annak méltányos elintézése iránt.

Igy záródik az idei cukorrépatermelés. Hasonló esetek mindenütt előfordulnak. Mindenestre okulhatnak gazdáink és levonhatják a consequenciákat, melyek a répatermelés kibebbedését vonják majd maguk után és óvatosságra intik őket a répaszerződések megkötésénél. Főleg a répaszállítás idejének pontja volna megváltoztatandó.

—ix.

Pusztulunk, veszünk!

Irta: *Klaszek Ödön.*

... A napokban találkoztam egy gazdatiszt ismerősömmel. Feljött kenyér után nézni. Az uradalmat bérbe adták s 4 évi szolgálat után elbocsátották.

Nap-nap után megdöbbenve halljuk, mint huzzák ki a talajt lábaink alól, mint több és több

nagy birtok megy ki házi kezelés alól bérletkézre, megdöbbenve halljuk, hogy mindig több képzett gazda válik kenyér nélkül hontalan földönfutóvá, hazátlan proletárrá. A hol született, hol gyermekkorától fogva nevelődött gazdává, hol még tán a nagyapja ültette az ispánlakás fehér falához a vöröslevelű vadszölyt, hol szeretettel nevelték ahhoz a röghöz, ahhoz a buzatermő aranykalászu rónához, hol ő maga is élete legszebb éveit átdolgozva szántott-vetett az uraság megalégedésére. S egy napon arra ébred, hogy már nincs otthona, nincs rá szükség... Mehet. Ez a gazdasors nálunk az agrár hazában!

Gazdasors, keserű kenyér! Gazda sorsa hajnaltól késő estig talpon lenni, a gazda az, a ki buzát vet s fáradsága keserű gyümölcse a konkoly; a gazda az, a ki nem mer termelni, mert fél, hogy a következő évben az időjárás következtében beállott jövedelem-csökkenés állásának elvesztését vonja maga után; a gazda az, a ki ki van téve az idő és az uraság szeszélyének egyaránt és a gazda az, a ki, ha a birtokot kiadja bérbe, mehet családjával s 14 évi becsület munkájával más hazát keresni! S akkor csalódnia látja, csalódnia tudja meg, hogy nem volt érdemes annyi fáradságot s időt, ambíciót, egy életet ennek a pályának szentelni. Nincs állás, nincs kenyér! Nincs nálunk, mezőgazdasági államban egy kiválóan képzett ember számára állás, foglalkozás!

Pedig ebben az országban megtalálja mindenki a maga helyét, csak a gazda az, aki másodrangu szerepet tölt be. Mert ott, a hol csak gazdára van szükség, a hol okleveles gazda tartása a kötelező, ott az állásokat mindenféle más kvalifikációju emberekkel töltik be, sőt még a magasabb állásoknál, mint pl. felügyelői, direktori állásoknál is idegen képzettségű embereket alkalmaznak.

Vannak uradalmak, előkelő nevű hitbizomány uradalmak, hol elvéve akad egy-két okleveles ember, a többi kvalifikálatlan, minden képzettség nélküli, esetleg földmives iskolát végzett embereket alkalmaznak. Mit kívánjunk akkor a kisebb birtokosoktól, bérlőktől, ha a nagyobb uradalmak nem tesznek eleget az idevágó, gazdát védő törvényeknek!

Megtörténik aztán, hogy a tisztai székre összehívott rokonuradalmak kiváló képzettségű gazdatisztjei felett egy minden gazdai tudást nélkü-

lőző, gazdasági szakiskoláról, gyakorlati vizsgáról csak hirtől tudó direktor elnököl!

Ez az oka, ez az egyetlen oka, hogy ily erőkel töltik be az állásokat, ezért nem kap állást, ezért nem tud itt nálunk érvényesülni a magyar okleveles gazda.

És ifju gazdáink, a kik gazdasági főiskolát végeztek, miért kell, hogy más pályára menjenek, mindenhová, csak oda nem, a hová készültek: a gazdasági pályára. Pedig gazdasági akadémiainkról évente kikerülő 100—150 szakképzett gazda csak nem tultermelés egy agrár államban? De hát miért nem lehet akkor ezeket az ifjakat, a kik szintén ennek a pályának szentelték életüket, ambíciójukat, mind elhelyezni? Mert a hol okleveles ember alkalmazása volna kötelező, ott földmives iskolát végzett embereket alkalmaznak!

Itt van a hiba, ezeken az állapotokon kellene segíteni s nincs, a ki ezen bajokat orvosolná. Az egész gazdatársadalom összetett kézzel nézi, engedi veszni, pusztulni ezt a kiváló gazdatiszt osztályt.

Érvényt kellene szigorúan szerezni a diplomás gazdát védő ezen törvényeknek, hogy ott, a hol az okleveles gazda tartása a kötelező, ott csak okleveles gazdát alkalmazzanak, a gazdatisztet védő törvényeket szigorúan betartsák. Mert szomorú, de akad olyan uradalom is, a hol ha egy diplomás gazdát akceptálnak, akkor dacára az idevágó törvényes egyévi felmondási időnek, egy kötelezvényt iratnak vele alá, melynek értelmében 3 havi vagy félévi felmondási időt ismer el magára kötelezőnek.

A főiskolát végzett embereket magának a főiskolának kellene elhelyezni. Így nem lenne tultermelés, mert ha az ifju gazdagenerációt nem lehetne mind elhelyezni, akkor nincs szükség gazdára, akkor felesleges munkát végeznek a főiskolák.

A köztisztviselőket minősítő törvényszabályzat oda volna módosítandó, hogy a jövőben a szakminiszteriumokban is csak szakképzett embereket alkalmazzanak.

S itt még szomorúan rá kell mutatni a gazdák érdekeit szolgáló szaklapok *hirdetési hasábjaira*, hol földmives iskolát végzett emberek »intézői, tisztartói, gazdatiszti« állásokra hirdetik magukat. Miért nem adja vissza ezeket a hirdetéseket a szerkesztőség avval, hogy a földmives iskola nem *gazdatisztek*, hanem

TÁRCZA.

Hogyan tájékozódnak a postagalambok?

Irta: *Schiller Ottó.*

Ezt a kérdést már sokan fölvetették, a mi nem is csoda, ha meggondoljuk, hogy a galambposta intézménye már sok ezer éves, de még ennyi idő alatt sem tudta soha senki megmondani: honnét veszi a galamb azt a nagyszerű tájékozódó képességét, melylyel az embernek agyfúrt tájékozódási műszereit szinte még tökéletesebben pótolni tudja?

Már a régi görögök tanítottak postagalambokat. A híres olympiai játékok győztesei ezen a az uton röpitették szét a világba győzelmeik hírét és egy Taurosthenes nevű atlétáról hiteles följegyzések említik, hogy olympiai dicsőségét postagalambbal »sürgönyözte« haza, Aeginába. Kétségtelen, hogy a galambposta akármilyen kezdetlegesen, de mégis magában hordja a hirszolgálatnál az emberi erővel (futárok, küldönczök) gyorsabb érintkezésnek sőt egyenesen a levegőn át érintkezésnek, tehát a mai te-

legráfnak a gondolatát és kulturtörténeti szempontból e gondolat első megtestesülésének tekinthető.

Természetes, hogy mikor az intézmény kezdett beválni és a honfitársaik olympiai bajnokságáért izgatott aeginaiak csodálatosan rövid idő alatt értesültek a diadalról, akkor csakhamar alkalmazták a galambpostát komolyabb és nehezebben megoldható feladatokra is. Az idősebb Plinius írja, hogy Decimus Brutusnak, mikor Nustinában az ellenség gyürü ostromolta, fontos híreket kellett volna a konzulokkal közölnie. Azonban Antonius sánczai és az ostromlók ébersége lehetetlenné tettek a külvilággal minden érintkezést. Ekkor támadt hirtelen Brutusnak az a gondolata, hogy a galambja lábára kötötte az üzenetét és így eresztette a madarat légi útjára, tuljárva az ellenség eszén, mely csak a földet vizsgálta.

Sajnos, ezek s a még nagy számmal fennmaradó történelmi adatok csak a galambposta régiségét bizonyítják s így közvetve legföljebb azt, hogy a jó tájékozódás a galamboknak nem valami mesterségesen tenyésztett képességük,

de semmiféle fölvilágosítást nem tartalmaznak abban a pozitív irányban, hogy melyik szervüknek köszönhetik ezek az állatok különös tehetségüket?

Voltak, a kik erre a kérdésre azt felelték, hogy a postagalamboknak éppen olyan éles »tájékozódási ösztönük«, helyérzékük van, mint azoknak az állatoknak, pl. kutyáknak, lovaknak, a melyekről egyrészt tapasztalhatjuk, másrészt egészen hiteles forrásokból hallhatjuk, hogy évek múltán és messze földről is haza tudnak találni, ha valahogyan idegenbe kerülnek, de ott nem tudnak megszokni és régi gazdájukhoz visszavágyódnak. Sőt némelyek hivatkoznak arra is, hogy ilyen kifejtett tájékozódási ösztönük nemcsak állatoknak van, hanem alacsonyabb műveltségű fokon álló embereknek is, pld. az indiánoknak, a kikről ifjusági regényekben sokszor olvashatunk ebbe a gondolatkörbe vágó izgalmas és rendkívüli kalandokat. Hans Gross, hírneves osztrák kriminalista, a cernovitzai egyetem professzora, a saját életéből mesél el egy érdekes esetet. Ismert egy cigánylegényt, a ki a »tájékozódási ösztönével« kitünő szolgálatokat vég-

A szabadalmazott

„JURENÁK EKE“

**szerkezete egyszerű,
kezelése könnyű,
szabályozása gyors,
kb. 50%-kal többet szánt,
kb. 30%-kal kevesebb vonóerőt igényel,
legtökéletesebb s a jövő ekéje.**

Részletes árjegyzéket szívesen küld:

„JURENÁK“ szab. ekegyár Részvénytárs., MAROSVÁSÁRHELY.

gazdasági altiszteket nevel.*) Vagy ennek elbírálása már nem terjed a hirdetési rovatig?

S mi mégis remélni merjük, hogy ezeken a bajokon mind lehetne segíteni. Remélni merjük, hogy az OMGE mindent el fog követni ezeknek a gazdát, a gazdatiszti osztályt pusztító bajoknak orvoslására.

De remélni merjük azt is, hogy a földművelésügyi miniszter a jövőben is felkarolja érdekeinket.

Néhány szó a kettős számvitel kérdéséhez.

Irta: Lamberger Béla.

Régen vallott**) felfogásom szerint saját üzemet gazdaságilag a gazda csakis a kettős számvitel segítségével ismerheti és figyelheti meg alaposan. A gazda vele a külső körülményeknek, azaz a természeti és társadalomgazdasági körülményeknek, saját egyéni képességeiknek hatását nemcsak az egész gazdaságra, hanem minden egyes üzemágra nézve tartja számon. A kettős számtartás alapkérdéseinek tisztázása az ország fejlődésének fontos érdeke és érdeke a gazdaságnak, mert nélküle a számos rendelkezésre álló technikai újítás közül a legjövődőbbek kiválasztása és így a bátor haladás a többtermelés felé is lehetetlen. (Kettős számvitel).

Kettős számvitel alatt a mezőgazdaságban azt értjük, ha az egész gazdaság jövődélmezőségén kívül minden egyes üzemág jövődélmezőségét külön-külön is megállapítjuk. A kettős számvitelnek gyakran még a jogosultságát is kétségbe vonták. Az üzem egy szervezet, melyet részekre bontani nem lehet érvelnek sokan. Persze, hogy szervezet az üzem, melynek életébe beakarunk világítani, úgy mint a fiziológusok az emberi test működésébe, külső befolyásuk hatása alatt. Az organizmus minőség az azt jelenti, hogy a következtetések levonásánál nem szabad

feledni, hogy az üzemágak tulajdonosa közös, és így minden üzemágot nemcsak saját jövődélmezősége szerint szabad megítélni, hanem tekintetbe kell venni, hogy esetleg okszerű lesz az egyik üzemágnál áldozatot hozni a másik üzemág kedvéért, sőt talán veszteséges üzemágot is jól lehet fenntartani, ha ez valamely más, tőle függő, igen jól jövődélmező üzemág existenciájának vagy jó jövődélmezőségének feltétele, mely utóbbi üzemág bőven kárpótol a jelzett veszteségekért. Jelenti továbbá azt, hogy a szállítási költségmegtakarítások fontos szerepet játszanak, oly fontosat, hogy vannak termények, melyeket aránylag nagy teriméjük miatt eladni nem lehetne, melyek tehát az őket termelő üzemágnak tiszta hozadékához nem járulnak hozzá és mégis az őket fogyasztó üzemágakra nézve nagy használati értékkel bírnak.

Még azt is hallani sokszor, hogy a számvitel adatai úgy sem mutatják, mit kell tenni a jövőben. Természetes is, hogy magukban a számtartás adatai ezt nem mutatják. De igenis mutatják az esetenkénti kalkulációk, melyekhez a számtartás pontosabb adatokat szolgáltat. Az adatok feldolgozásához és következtetések levonására csoportosításához ész és szakértelem, kereskedői szellemi széles látókör nélkülözhetetlen kellékek.

Ezeket számtartás nem helyettesítheti. De nem is akarja. Természetesen csakis a széles látókörű, a társadalomgazdaság törvényeit ismerő változásait gyorsan felfedező, előrelátó, üzleti szellemmel és nagy szervezőképességgel bíró gazda érhet el anyagi sikert. Természetesen minél nagyobb a gazda technikai tudása, annál több üzemtovábbfejlesztő ut között tud válogatni. De csakis azon gazdáké a jövő sikere, a ki ezen különböző számbajóható intézkedések közül a jövőben valószínű fejlődés mellett valószínűleg legjövődélmezőbbet, pontos számtartási adataira, üzemének teljes ismeretére támaszkodva ki tudja választani.

Mikor ismeri a gazda igazán üzemét? Csakis, ha az üzemágait közvetlenül a piacz áralakulásaival hozza összeköttetésbe, ha a piacz árárt használja a kontók elválasztási határául. Csakis így fogja megállapítani tudni, a mit tulajdonképpen tudni akar, hogy hogyan reagál üzemének minden ága a külvilág eseményeire. Mit jelent ez? Az egyes üzemágak egymástól is vesznek át terményeket (takarmány, trágya). Ha az

üzemágakat egymástól el akarjuk választani, a mi minden kalkulációnál ugyis szükséges, ugy ezen terményeknek piaczí árát fel kell becsülni, meg kell állapítani, mennyit kapna a termelő üzemág, ha eladnánk őket. Természetesen ugy számítunk, mintha az udvaron adnánk el a terményt, vagyis a piaczí árakból levonjuk a szállítási költségeket.

Ez volna a termelő üzemág reális bevétele. Ha már most ezt a terményt más üzemág átveszi, annak is ezt az árat kell fizetnie. Ha ez az ár túldrága, azaz olcsóbban is vehetnénk ugyanannyit érő más takarmányt, ugy okszerűlen lesz felhasználni. Ha mégis megtettük ezt a hibát, ugy az eladási árat mindenképpen meg kell fizetni. Az állatok etetése körül történt hiba nem terhelheti a növénytermelést. Legtöbbször ugy lesz, hogy jobban járunk, ha a saját takarmányt megetetjük, mert a szállítási költséget megtakarítjuk. A szállítási költségek miatt a legtöbb gazdaságnál a takarmányok, majdnem mindnél a trágya, soha piaczra nem kerülő, belforgalmi termények. Ezek árának becslése nagyon nehéz és többnyire csak megközelítő pontosságú. Ebből az következik, hogy a kettős számvetés csak ott jogosult, a hol a forgalom már meglehetősen fejlett.

A hol ez az eset fennáll, ott azután a becslés is mindig lehetséges és szükséges, mert enélkül kettősen könyvelni nem lehet.

Mindenesetre ugy hiszem a kalkulációs hibák nem kisebbek, ha számtartási adatok nélkül teljesen pillanatnyi becslésekkel kalkulálunk. Itt még kevésbé reális az alap, mint a szisztematikus becslésekkel folytatott kettős számtartásnál. Már pedig ma kalkulálni okvetlen kell, minden, a forgalomba bekapcsolt üzemben. Hiszen jó volna becslés nélkül kettős könyvelni, de minden kísérlet esőtörtököt mondott. Csakis az eladási árak segítségével készített számtartás mutatja hamisítatlanul az összes ható faktorok hatását. A számítás vázaltszerűsége a dolog természetéből folyik. Sokat segít a mezőgazdaság fejlődése az ő szaporodó közlekedési eszközeivel és utjaival és a messzire szállítást lehetővé tevő technikai újítások (prések, szárítógépek), melyek hovatovább mindent tipikus piaczí terménnyé tesznek.

A becslési módokat kell kiépíteni és nem a becslést kiküszöbölni. Ha a piaczíól függetlenül a számtartást, ugy az életet vonjuk el tőle.

*) A szerkesztőségnek a hirdetésekhez semmi köze, azokról tudomással sem bír, mert azok kizárólag a kiadóhivatal kezén mennek keresztül, annak ügykörébe tartoznak s ha valakinek bármiféle kifogása van a hirdetési rovat ellen, azt egyedül a kiadóhivatalnál, mely a lap anyagi oldalát vezeti, keresse, ne pedig a szerkesztőségben, mely a szellemi részért felelős. (Szerk.)

**) Mitteilungen der landw. Institute der kön. Universität Breslau 1911.

zett Bosznia vadidegen hegyei között a Serajevó felé vonuló osztrák-magyar okkupáció hadseregének. A feltevés már most az, hogy ha a postagalambnak ugyanolyan megbízható ösztöne van, mint a kutyanak, a lónak, az indiánusnak, vagy az említett cigánylegénynek, akkor egy általános és tovább nem elemezhető animális tulajdonsággal van dolgunk.

Ezzel szemben Theodor Zell, a kitünő állatpszichológus joggal veti fel, hogy valószínűleg hiba van az ilyenfajta számítás körül. Az a bizonyos tájékozódási ösztön vagy érzék ugyanis nagyon homályos valami és legkevésbé sem kielégítő magyarázat, mert hiszen most már azt kérdezhetnénk tovább: hogy hát mért van éppen az említett lényeknek, vagy általában számos állatnak olyan pompás tájékozódási ösztönük? De meg a felhozott példákban az illető állatok és emberek tulajdonképpen nem annyira tájékozódni tudnak, mint inkább hazatalálni, visszatérni, vagyis ráismerni, emlékezni bizonyos helyekre, a melyeken évek óta jártak s a melyeket már megszoktak. Legföljebb tehát csak egyol-

daluan nagyobb emlékezőtehetségükről lehet szó, vagy finomabb érzéklésükről (pl. szaglásukról), melynél fogva többet vesznek észre és éppen ezért többre és jobban emlékeznek. Ott pedig, a hol csakugyan azt látjuk, hogy az illető lény, éppen ugy mint a postagalamb, sokszor idegen helyről igazában tájékozódni tud, ott éppen mindig már magasabb intelligenciával állunk szemben, a mely már nem ösztönszerűleg jár el, hanem megfigyeléseiből okoskodik, következtet, kombinál, mint a boszniai cigánylegény.

Persze, a postagalambnál ilyen magasabb intelligenciát fölteni képtelenség, tehát nem marad más hátra, minthogy a »tájékozódási ösztön« elméletét a sutba dobjuk és más alapon próbáljuk a kérdést megoldani.

Kísérletek ebben az irányban is történtek. Minthogy a madaraknak köztudomás szerint rossz szaglásuk van, minden állat, a mely a levegőben él, tehát nagy perspektívák fölött lebeg, melyeket nem lehet kiszagolni, csak áttekinteni, rossz szaglással bír, azt a magyaráza-

tot próbálták adni a postagalambok talentumának, hogy a levegőbe bocsátott madár nagyszerű látásával boldogul, mikor a messze kilométereken át is szeméi előtt lebegő otthona irányában veszi nyilsebesen röplését. Ehhez a gondolathoz annál inkább lehet ragaszkodnunk, mert hiszen egészen máshová láthat el egy éles szemű madár a magas levegő égből, mint az éles szemű, de földhöz ragadt ember. Nem lehet elképzelni, hogy akár a legpompásabb látószerű ember is valaha elláthasson Budapest valamelyik körutjáról mondjuk csak a Dunáig is — a négyemeletes házsorokon keresztül, de kiszámították, hogy egy Berlinben föleresztett postagalamb, ha csakugyan olyan nagyszerű a látása, megpillanthatja az Északi tenger vizeit is. Már pedig alapos okunk van fölteni, hogy csakugyan ilyen nagyszerű a látása, mert a természettudomány azt tanítja, hogy az érzékszervek tehetségei egymást kiegészítik, nevezetesen a rossz szaglású állatoknak végtelenül finomult látásuk van és viszont. Minthogy pedig a madaraknak, már fajlatuk is okozza, szag-

HEREMAGFÉLÉK DIJMENTES ARANKAMENTESÍTÉSE.

Minden gazda luczerna és lóhere vetőmagját egészen **dijmentesen arankamentesítem.** Örvendeni fogok, ha ajánlatomat gazdáink minél számosságban fogják igénybe venni, mert ezáltal is hatalmas lépéssel fog előrehaladni Magyarország lóhere- és luczernavetéseinek megtisztulása az arankától. ■■■

Mauthner Ödön
cs. és kir. udvari magkereskedése
BUDAPESTEN.

Ha a jövedelmezőség legfontosabb tényezőjének a piaci konjunkturaváltozásoknak hatását nem juttatjuk érvényre, úgy elferdített, használhatatlan képet kapunk, melyen éppen az nincs rajta, a mit a kalkuláció érdekében elsősorban tudnunk kell.

A ki e kérdéstről bővebbet akar tudni, azt a Pátia kiadásában a »kettős számtartás alapkérdése« címén megjelent munkámra utalom. A gyors tempójú haladás lehetetlen, ha a többtermelési törekvés legfőbb utmutató eszközét, a számtartást ki nem építjük. Ha kis könyvemnek sikerülne a technikai haladásban vezető gazdáink némelyikét az intenzívebb elméleti foglalkozásnak meghódítani a mezőgazdaság gazdaságtana problémáival, úgy elérte volna célját.

Keveréktrágya.

Irtta: Fehér Zoltán.

Rendes gazdaságban nincs felhasználhatatlan hulladék, mert a mi nem alkalmas a feltakarmányozásra, vagy ipari feldolgozásra, vagy mint tüzelő vagy alomanyag kerül feldolgozásra, az mint keveréktrágya (komposzt) szolgálja a talajjavítást.

Keveréktrágyába helyezendő az utcai s udvari sópredék, a szobák, konyhák, kamarák, színek, pinceszék stb. mellékhelyiségek takarításából kikerült szemét, lehullott vakolat, meszes verem oldalain és fenekén ragadt hulladékmész, mészpópor, valamint a tüzhelyek, kemenczék, mész és téglalegetőkből kikerülő hamu és korom, de még a kilugozott fahamu is, sőt a kéményseprők által lekötött korom is belekeverendő. A konyhahulladékok azon része, mely nem jut mosogatólé vagy moslék czímen a sertések gyomrába, szinte nagyon jól növesztheti a keveréktrágya tömegét, ilyen p. o. a dió, mogyoró, mandula, gesztenye stb. héja, a burkolatok, deszkapadlók felsurolásából eredő moskos víz, a szappanos víz nagymennyiség után, de a mosakodás és fürdés szennyese is. A csontok azon része, mely nem lesz megőrölten a tyukfélék eledelébe keverve, vagy megpörköltve s mint csontliszt (spodium) nem használtatik ipari célokra, p. o. cukortisztításra stb. szinte a keveréktrágyába való. De odajuttassuk a másra már nem alkalmas bőr, szőr s tollmaradványokat is, sőt még a konyha részére leölt állatok (szárnyasok, vad, házinyulak stb.) vére és belei s nem élvezhető

részeit is. Igen helyesen cselekszik az a gazda, a ki a (mindenféle gyommagvakat tartalmazó ocsuval táplált) baromfiak trágyáját sem keveri a többi állati trágyához, hanem a keveréktrágya rakásra helyezve, ott mésszel leönti s gyakori trágyaléöntéssel csiraképtelenné teszi a benne előforduló gáznövénymagvakat. Tekintélyes mennyiséggel szaporítja a komposztot az egyes gazdasági műhelyek hulladéka, mint a bognár, faragó vagy asztalos és esztergályos fűrészpora és azon apró forgácsa, mely tüzelésre már alkalmatlan; a kovácsműhelyben összegyűlt pata-nyesedékek, faszénhamu (kőszénhamunak trágyaértéke nincs, az inkább utjavító anyagul szolgálhat), a nyerges és szijgyártó műhely bőr-és szőrhulladéka, a malomkőpor, vagy az ezzel kevert ronda malompor, mely már feltakarmányozásra nem felel meg. Az utak tarakolása, az árkok nyesése, tisztítása, kikotrása, mélyítése, valamint a tavak vagy patakok rendbehozatala alkalmával nyert növényes földrészek, iszapos korhanyanyagok sok keveréktrágyát adnak 1—2 évi kezelés után. De az ugynevezett pajtás- vagy szérükert az, mely a legtöbb komposztot szolgáltatja, mert a kazlak, asztagok, hogiyák és rakványok (a romlásnak indult répa és burgonya és csirája már azért sem való a trágyatelepre, mert vele esetleg csak elgazosítanak s fertőzőnénk földünket) tartalmának penészedett, rohadt, korhad, vagy élszenesedett részei, a büzös, beázott részletek, a takarmányvermek megromlott anyaga, de különösen a kazal stb. helyeknek kiszemelt térség felsarabolásából eredő gyomos nyesedék és a szérükert lekaszált gyomtelepei óriási mennyiségű keveréktrágyát adnak. A kukoriczacsutka nagyon apróra összetört része, mely a gőzmozsoló munkája után fenmaradt s fűtésre nem való, keveréktrágyába teendő. Nagyon helyesen cselekszik az a gazda, ki ezen trágyaféle minőségének javítására nemcsak a hig trágyalevet, házi állataink hig ürülékét, használja fel, úgy hogy rövidebb időközökben meg-megöntözteti az egész rakást (pl. minden két hétben egyszer), hanem az árnyékszékek tartalmát is erre hordatja s belekeverteti; de ha teheti, a közeli vágóhidakból a vért s beletet stb. hulladékot is megszerzi e célra. Hogyha az ilyen mindenféleből összekevert trágyarakás minden 3—4 hónapban egyszer vaslapáttal fenéig felforgatva, összekeverve áthanyatik s e közben is hig ürülékekkel öntöztetik, akkor 2, legfeljebb 3 év alatt ennek minden anyaga any-

nyira össze lesz keverve s oly egyforma minőségű finom szemcsés, korhanytalaj kinézésű fekete komposzttrágyává válik, hogy azt mint nagyon jó talajjavító anyagot kihordatjuk réteinkre, legelőinkre vagy szántásunkra, ez utóbbiaknál sekélyen elszántva, különösen kapásnövények alá alkalmazhatjuk; kivált dinnye, tök, lenese, borsó, bab, lóbab, dohány, káposzta, cukor-, takarmány-, murek-, czékla- stb. répa-féle, kukoricza, csirók stb. stb. alá nagyon jó, mert nem galibáz a kapálásnál a hosszuszalma, mint sokszor az istállótrágyával megtörténik, ez pedig úgy a munka jobb minősége, mint gyorsabb végrehajtására nagyon előnyös s így mindenesetre zsebbevágó dolog. A keveréktrágya szaporítására sűrű népességű, vagy előrehaladott mezőgazdasági művelődéssel bíró vidékeken, különösen nagyobb városok közelében, hol a zöldségtermelés nagy mértékben üzetik, nagyon alkalmas a közlekedési utak pora-sara. Ugyanis az utkaparók által lehuzott nyári por és őszi, téli s tavaszi sár keverve van a közlekedési vonalakon járt állatok ürülékével s ha ezen keveréket rakásra halmozva komposztírozuk, rövid idő alatt, kivált ha trágyalével is öntözzük, nagyon jó keveréktrágyára tehetünk szert. Nyáron, hogy a szél el ne vigye ezen anyagnak egy részét, czélszerű lesz azt 10—12 cm. vastag földréteggel betakarni. Az is helyes eljárás, mi Olaszországban sok helyen divik, hogy az ilyen kupaczközepén egy lyukat vájnak ki, mely fölé egy deszkából összerótt árnyékszéket helyeznek a járkelők és munkások használatára. Ha a gödör megtellett, betakarják földdel, más kupacson, vagy ugyanannak távolabbi helyén új gödört készítenek s hasonló eljárást ismételnék meg. Az emberi trágya a komposzttal összekeverve már nem oly undorító szagu és a vele trágyázott zöldségfélék ízén a legnagyobb nyencz sem fogja azt megérezni. Ha azt akarjuk, hogy a komposzt mielőbb használható legyen, keverjük bele több apró, ugynevezett kerti vagy erdei földet és öntözzük gyakrabban, mely célra a hordómosásból eredő szennyes víz is jó, elegendő trágyalé hiányában s többször forgassuk át a keveréktrágyákat, melyeket nem szabad ez esetben 2 méternél szélesebbre s 1½ méternél magasabbra készíteni. Hogy pedig a nap e keskeny rakványokat tulgyorsan ki ne szárita, helyezzük azokat árnyékba. Így eljárva már egy év múlva is lehet a keveréktrágyát használni, de czélszerű leend

lásuk majdnem semmi sincsen, a látásuk élesbedett ki az idők folyamán, a mi, mint már említettük, egész életmódjuknak is legjobban megfelel. Így pl. a sást, a mely ezer méter magasságban is firkászve kereng *kiszemelt* áldozata körül, hogy azután, azt czélba véve, halálos biztossággal csapjon le reá egy szempillantás alatt, el sem lehet másképp képzelni, mint hogy valósággal kiczélezta, éles látásával szeméire tüzte a szegény megtámadott hármat.

Ezzel szemben Franciaországban a következő érdekes kísérletet végezték. Cerenes-ben (Loire département) egy sötét késő őszi éjjel fölbocsátottak néhány postagalambot a mintegy 30 km. távolságban levő Roanne város felé, a hol a galambok hazája volt. A kísérletet olyan koromsötét, csillagtalan és felleget éjszakában hajtották végre, hogy még a legkitünőbb szemű emberek sem láttak legfeljebb 4—5 lépésnyire és teljesen lehetetlen volt az hinni, hogy a galambok ilyen körülmények között 30 kilométernyire fognak tájékozódni. És mi történt? Egy fél óra múlva otthon volt az első galamb, jóval reggel

előtt a többi. Vagyis, hangzott a következtetés: a postagalambok mégsem szemükkel tájékozódnak, hanem »ösztönükkel.«

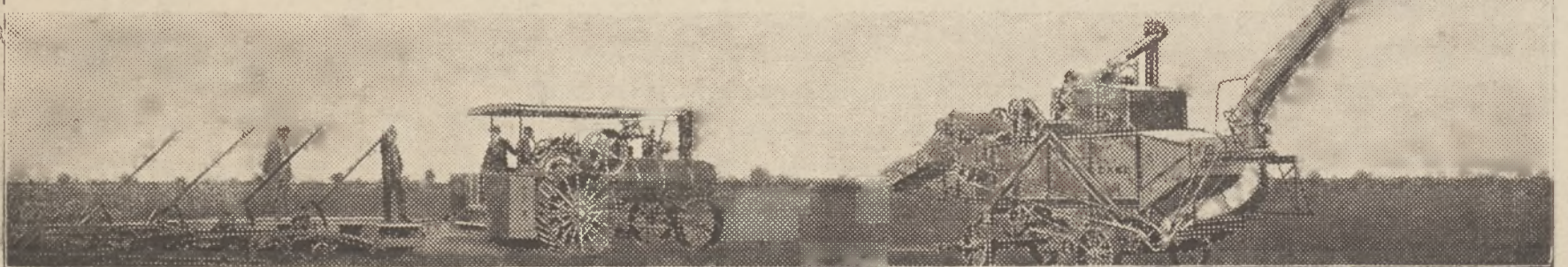
De megint Zell figyelmeztet valamire, a mit a kísérlet végzői nem vettek figyelembe — s ez nem is annyira az ő hibájuk, mint inkább példará, hogy milyen nehéz dolog minden tekintetben helytálló és óvatos kísérleteket rendezni. Ez a valami ugyanis egy első pillanatra igazán jelentéktelennek tetsző, de később annál fontosabb ténykörülmény. Roanne elég nagy város, melynek a kísérlet idejében már igen jó utcai világítása volt. Éjjel tehát fölötté is megjelenik a modern városok levegőjét jellemző glória-fény, a mely sok-sok utcai lámpás és megvilágított ablaku ház kis fénycsomóiból sugárzik széjjel. Azon az éjjel Cerennes és Roanne között a hold nem világított, sőt még a csillagok sem pislogtak. Szél fujt és nehéz felhőket hajtott maga előtt az égboltozaton. Igen ám, de köd nem volt (ezt a kísérlet leírása egyenesen kiemeli) s lefelé, a föld felé szabad volt a láthatár. Onnan pedig fölragyogott a Roanne város gázból és

villanyból font tüzkoszoruja, a galambok szemében egy csillogó kis pont, a mely mégis erősen és melegen vonzotta őket haza: a fészükükbe.

Ezzel a gondolatmenettel megegyeznek a német ornitológiai társaságnak kísérletei is, melyeknél a galambokat léghajón fölvitték a levegőbe és körülbelül 3000 méter magasból bocsátották őket ismét szabadon. A madarak ebből a magasságból is, mint a nyíl, szinte egyenes vonalban röptek tüstént haza. Ellenben egyszer, a mikor a kísérletet sűrű ködben végezték, a madarak ijedten repdestek a léghajó körül és nem tudtak mit kezdeni. Mikor a köd egy percze meghasadt, villámgyorsan röptek el a támadt nyílason. Utközben azonban ugylátszik elvesztették a kilátást, eltévedtek, sosem találtak haza...

Ime, mindezek a tapasztalatok megadják a legvalószínűbb feleletet kérdésünkre, melyet a czimben fölvetettünk. *Szemükkel tájékozódnak a postagalambok.*

ELMARADT SZÁNTÁSOK pótlására azonnal szállíthatunk
CASE 110 HP., 80 HP., gőzekét és 40 HP. benzinekét
 HAHN ARTHUR és TÁRSAI BUDAPEST, VIII. kerület, Üllői-ut 52G.

előzőleg földrostán áthányini azt, mert bizony nagyobb darab fa, csont, bőr stb. még fog akadni, mely ennyi idő alatt nem korhadt el, ezen anyagok azután visszavettednek az új komposztrakásokba. Különösen a kertészek szokták e módszert követni, hogy mielőbb jussanak a komposzthoz.

Egyáltalán minden kertben, legyen az gyümölcsös-, szőlős-, konyha- vagy diszkert, faskola vagy kereskedelmi kertészet, okvetlenül csináljunk keveréktrágya-rakásokat, mert hisz a lehullott lomb, a lenyest galyak, az ágtörmelekek, az összegereblélt szeméthulladék, utnyesedék, a gypsöznyegből és öreg fákról lekapart moha, mindenféle söpredék, az ágyasokban a zöltségek s virágok kiszedése vagy levágása után visszamaradt buroklevelek, szárreszek, gyökérmaradványok stb., ezekhez jön az alkalmazott munkások ürülete s ha valami igavonát is alkalmaznak ily helyen, annak a trágyája is. Helyenként még az erdőben is összegereblézik a lehullott lombot, hogy ezzel is szaporítsák a kertgazdaság keveréktrágyáját, de az erdészeti érdekében ezt az eljárást helyeselni már nem lehet, mert vele az erdő talaját gyengítjük, annak a fanövés által elvont alkatrészei-

12-ik ábra. Mélyen elhelyezett vadoncz.

Az ültetés befolyása a gyümölcsfára.

A mély ültetés rendszerint nagy hiba, melyet fájdalom nagyon sokszor követnek el hazánkban. A 11. ábrában bemutatunk egy oly oltványt, melynél a nemesítés mélyre, vagyis a talaj felszíne alá került s itt a nemes rész gyökeret fejlesztett, melynek következtében a vadonczus gyökérzete ugyszólván feleslegessé vált, azonban a nemes törzs gyökerei oly gyöngye fejlődésük s kevés hajszálygyökérrel bírnak, hogy a fa növése igen sok kívánni valót hagy majd hátra s előbb-utóbb ki fog veszni. 12. ábránkon egy mélyre került vadonczot mutatunk be, melynek mélyreható, de gyér gyökérzete nem sok reményt nyújt a fácska kifejlődésére. Végül a 13-ik ábra a rendes mélységbe s jól megművelt és táplálékban is kellő gazdagsággal rendelkező talajba került csemetét tüntet fel jól szétágazó dus gyökérzettel.

Pár szó az utak kijelöléséről.

Irta: Herczeg Sándor.

A mezőgazdasági utak jókarban tartása, azok létesítésénél az utirány megválasztása, egyik igen lényeges tényezője a sikeres és eredmény-dus gazdálkodásnak.

Lehetnek hajózható folyóink s gyors vasutaink, a melyek a gazdaság által produkált termények szállítását lebonyolítják, de vajmi kevés szolgálatot fognak nyújtani azoknak a községbeli birtokosoknak, a kiknek gazdasága a vasuti és hajóállomástól pár kilométernyi távolságra esik s ut-

11-ik ábra. Mélyen ültetett oltvány.

13-ik ábra. Rendesen elhelyezett vadoncz.

nek természetes utánpótlását gátolva meg ezzel. Adjuk meg az erdőnek is, a mi az erdő s akkor annak növekedésében is meg fogjuk találni a rendes polgári hasznot, kivált a mostani magas faárak mellett.

Toldalékol még egy szerény megjegyzést bátorodom megkoczkáztatni, ugyanis a szőlőkben a metszés, kurtítás és kacsozás alkalmával a töről eltávolított növényrészeket sokkal helyesebbnek tartanám összegyűjtve a keveréktrágyarakásra halmozni, ott elaprózni s egyéb hulladékokkal, trágyákkal, vagy ha ilyenek nincsenek, aprófölddel keverni s gyakran öntözni (lehetőleg trágyalével) és fent leírt módon kezelve, 2—3 év alatt nyert jó komposztot elszórni a szőlőkben. Mert most, kivált kiterjedtebb szőlőkben az a szokás, hogy az ily növényhulladékokat egyszerűen bekapálják ott, a hol azok lehullanak s nem gondolják meg, hogy az azokon esetleg élősködő peronospora, oidium s egyéb gombabetegségek nem terjednek-e így el még nagyobb mértékben, holott azok a rendszeres komposztrozás folytán mind megsemmisülnének.

jaik, melyek őket az állomásokkal összekötik a tavaszi és őszi esőzések folytán, a vontató erőnek maximális beállítása daczára is, a teherforgalom lebonyolítására alkalmatlan s így terményeiknek, fáradságuk, szorgalmuk produktumainak, a piacon leendő értékesítésétől a rossz utak miatt el vannak zárva.

De nemcsak a termények értékesítésénél fog mutatkozni a mezőgazdasági utak jókarban tartásának előnye, de érezni fogja azt a gazdaközönség az év minden szakában kezdve a tavaszi szántástól az őszi szántásig előfordulható összes mezei és földmunkálatoknál. Az ut jóságával, szilárdságával, fordított arányban áll a vontató erő nagysága vagyis minél gondozottabb az ut, annál kevesebb erővel tudjuk a teherforgalmat azon lebonyolítani, mert az igavonó erőt a mozgási ellentállások nem bénítják meg. Itt érzem meg a gazda s vele együtt a gazdaság a jó ut előnyét, mert ha egy bizonyos tehermennyiség vontatására a rossz utnál 4—6 vontató lóra volt szüksége, a mire a rendben tartott uton 2—3 lóerő elégséges. Remélhetőleg már nincs rá szükség, hogy több számbeli adattal is támogatnám a jó ut előnyének biztosítását.

Mint már fentebb említettem is, nagyon sok előnnyel van összekötve a létesítendő utirány

kijelölésének szerencsés megválasztása, melynek kijelölésénél több szempontot tartozunk figyelembe venni. Például úgy kell, hogy összekössük egy vidéknek egymástól távol eső két forgalmi góczpontját (ilyen lehet hajó vagy vasutállomás, piacvezetel bíró város stb.), hogy a lehető legrövidebb utvonal mellett az érdekelt községek, ahhoz hozzáférhessenek s mégis a nagy görbületeket s hajlatokat elkerülve, az egyenes iránytól csak a legszükségesebb esetben s csak a teherviszonyok adta kényszerűségből térjünk el. Ügyelnünk kell arra, hogy az uttestet ne vezessük posványos, ingoványos talajon, futóhomokon, mert ilyen talajban azt igen nagy költségek árán tehetjük üzemképessé és tartóssá. Természetesen, ha lehet el kell kerülni az uttestnek magas lejtőre fel, vagy arról lefelé vezetését, persze hegyvidéken eme akadálytal meg kell küzdeni, költséges földmunka s sok esetben drága műépítmények bevonása árán. Az uttest kijelölésénél a főelv az legyen mindig öltöttünk, hogy minél kisebb építési és fentartási költséggel iparkodjunk elérni a vontató erőnek redukálását a minimumra.

Ha nem feledjük el az utirányt, úgy vezetni, hogy az utépítésre alkalmas s a talajalakulás nyújtotta homok- és agyag-, kavics- vagy kőbányákat érintsünk, esetleg egy folyó vagy nagyobb patakmedret, a benne felhalmozott homok és kavics tartalomért s ha nem feledkezünk meg

még arról sem, hogy az uttestet a napos és légmozgásos helyen vezessük, hogy az az esőzések után minél gyorsabban kiszáradhasson, dombos hegyes vidéken pl. a déli és keleti lejtőn, akkor már az uttest kijelölésénél a lehető legnagyobb körültekintéssel jártunk el.

Térjünk át ezek után az uttest megépítésénél kivetendő eljárásra. Sik terepen a talajalakulások, másszóval a terepek, emelkedései és lejtései igen csekélyek lévén nem akadályozzák az utvonalnak vezetését, bármely irányba s az uttest építése aránylag igen kevés földmunkával fog járni, miután sem nagyobb szabású feltöltésre sem mélyebb bevágásra szükség nem lesz. Eleendő ha az uttest a könnyebb száradás szempontjából 40—50 cm.-el emeljük ki a talajból. Ha a feltöltés a belvizek levezetésének akadályul szolgálna, ez esetben a töltéseknél áttereseket, vízátervezetőket kell alkalmaznunk.

Dombos vidéken czélszerű az utat fensíkon vezetni, miután a völgyek rendszerint vizenyősek és csekély eséssel bírnak. Ha az uttestet úgy volnánk kénytelenek kijelölni, hogy az hol a dombon, majd a völgyön át, ismét dombnak haladjon, itt már nem simulhat az a terep lejtéséhez, mert ha a domboldal meredek, az utnak gyengébb lejtést kell adni, a mit azáltal érünk el,

Elmaradt szántások pótlására, valamint az őszi szántásoknak tavaszi megmunkálására legczélszerűbb talajmívelő-készlet a

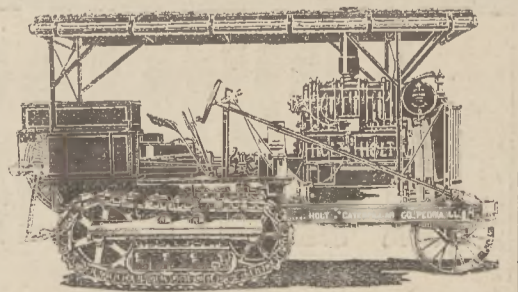
CATERPILLAR tractor

3 darab kétsoros tárcsásboronával egyesítve

mely ily összeállításban közel 10 méter fogási szélességgel dolgozik és naponta legalább 80 holdat készít elő vetés alá oly finoman elaprózott porhanyó minőségben, mint a kerti föld.

A Caterpillar az egyetlen vontatógép, mely kifogyott, átázott lágy téli barázdákon haladni képes és a talajt még félannyira sem nyomja meg, mint a lovak vagy ökrök patái.

Holt Caterpillar Company vezérképviselője, Budapest, V., Hold-u. 15.

hogyan az ut pályáját a völgyben, feltöltjük a dombon pedig levágjuk, ezáltal csökkentjük a völgyfenék és a dombtető közötti magasságkülönbséget s a lejtést kisebbé, szelidebbé tesszük. De itt már figyelemmel kell lenni arra is, hogy a mennyi földmennyiségre lesz szükségünk a völgy feltöltésénél, hogy annyi anyagot kaphassunk a dombi levágásból.

Hegyes vidékeken, miután az értékes földek a völgyben vannak s a hegyoldalon csak bizonyos magasságig terjed a szántóföld, czélszerűbb az utat ott vezetni, szóval a hegyoldalon, a hol a talaj értéke kevesebb s azonkívül a talaj is szilárdabb, szárazabb s kevesebb műtárgy építése válik szükségessé. Bár a völgyben vezetett utak gazdasági szempontból értékesebbek; miután a legtöbb és tegjobb szántóföldeket érintik, de éppen olyan költségesek és drágák is. Az uttestet rendszerint igen magasan kell feltölteni s sűrűn kell vízáteresztőkkel ellátni s a mellett az ut pályája még elég gyakran árvizeknek is ki van téve. Ha az utnak a völgy és a hegyoldal két egymás felett levő pontját kell összekötni, hogy a meredek kapaszkodót elkerülhessük, a hegyoldalon lassu lejtőben több fordulattal (szerpentinával) vezetjük az utat, hogy annak emelkedése lehetőleg csekély s egyenletes legyen és ezzel az igavonó állatok erejét a lehetőség mérvéig kíméljük, de másrészt őket nagyobb terheknek vontatására is képesé tegyük a hegyvidéken.

Ezek volnának röviden az irányelvek, melyeknek betartására szükségünk van az utak kijelölésénél.

A tej és kazein használata borderítésre.*

Irta: Dr. Ejury Lajos.

Az 1908. évi XLVII. t.-cz. 2. §-ának d) pontja megengedi a tejnek valamint a kazeinnek használatát borderítésre.

A friss tejet, habár nem is általánosságban, régóta alkalmazzák derítőszerűl; némely esetben, bizonyos borhibáknál tényleg kitűnő szolgálatot tesz, mindazonáltal borunkat tejjel csak akkor derítsük, ha már más anyaggal kitűzött czélunkat nem érjük el.

A tejnek derítő hatása azon alapszik, hogy a benne levő kazein vagy másként sajtanyag a borban levő savak hatására azonnal megalvad és finom pelyhek alakjában a tejből kiválik. Már most, a mint a kivált és finom eloszlású kazein a borban leülepedik, ülepedés közben magával rántja a bor zavarodását okozó lebegő anyagokat is. A derítés tejjel meglehetősen gyors és biztos. A tej jó szolgálatot tesz olyan fehér boroknál is, melyeknek színe megsötétedett, nevezetesen ezek derítés után ismét világos színt vesznek fel.

A tej, mint az előzőkből kitűnik, derítő hatását egyik alkatrészének, nevezetesen a kazeinnek köszöni; de mivel a tej csak 3—3.5% kazeint tartalmaz, a derítendő borhoz hektoliterenként, hogy a hatás teljes legyen, 1/4—1—2 liter tejet is kell adni.

Nem szabad szem elől téveszteni azt sem, hogy a tej a kazeinon kívül egyéb anyagokat is tartalmaz, melyek a derítésben nem fejtenek ki hatást, sőt a bornak ártalmára lehetnek. Így pl. a friss tehéntej tartalmaz körülbelül 5% tejczukrot, továbbá zsírt, mely utóbbi a tejjel derített bornak állandó zavarodását idézheti elő. Éppen azért, ha már borunkat tejjel derítjük, szigorúan ügyeljünk arra, hogy teljesen egészséges tehéntől származó, friss és lefőlözött sovány tejet alkalmazzunk. Ha a tej nem friss,

* V. ö. Antonio dal Piaz: Prakt. Ratgeber für Kellerw. u. Weinbau.

abban tejsav, illetőleg vajsav is van, ezeknek a borba jutásuk pedig egyáltalában nem előnyös; végül a tejben levő baktériumok szintén különféle borbetegségeket idézhetnek elő.

Mivel a tejnek derítő hatása annak kazein tartalmán alapszik, sokkal helyesebben járunk el, ha tej helyett magával a tiszta kazeinnel végezzük a derítést; ez esetben ugyanis nem kell attól tartanunk, hogy a borba idegen anyagokat viszünk, melyek a borban visszamaradva, borbetegségeket vagy hibákat okozhatnak.

A derítésre szolgáló kazeint friss tejből állítják elő; a tiszta kazein fehér, száraz, könnyű, szagtalan és iztelen por, tiszta vízzel keverve, zavaros tejszerű folyadékot képez.

A bor minősége és a kitűzött czél szerint hektoliterenként számítva 10—40, sőt még több grammnyi kazeint veszünk; feloldjuk jól összekeverve 10 annyi vízben és a kapott oldatot folytonos keverés közben lassanként a derítendő borhoz öntjük.

Használhatjuk a kazeint szilárd állapotban is derítésre, de ez esetben nagyobb mennyiséget kell alkalmazni, mint akkor, ha a kazeint előzetesen feloldjuk. A szilárd kazein használatánál a következőképpen járunk el: a kazeint alkalmas sajtárban a derítendő bor egy részével tiszta seprű segítségével jól összekeverjük, a keveréket azután a hordóba öntjük s a borral alaposan összekeverjük.

Ezen kissé körülményes eljárásnak meg van azon előnye, hogy a szilárd kazein nem támadja meg annyira a bornak jellegzetes sajátosságait, mint a kazein oldat, éppen azért szükség esetén finom és értékes boroknál a szilárd kazein alkalmazása ajánlatos. (Chem. Technologie der Neuzeit. Dr. Otto Dammer 280.)

A tejnek, illetőleg a kazeinnek más derítőszerrel szemben azon előnye van, hogy ezek a borban levő szabad savak hatására a borból teljesen leválnak, míg egyéb derítőszer esetleg a borban lebegve megmaradnak.

A kazein az egészséges vörös borok színét kevésbé támadja meg, mint például a zselatin, minélfogva világosabb vörös borok derítésére is igen jól felhasználható. A derítésre szükséges kazein mennyiségének megállapítása végett előzetesen kicsiben próbákat eszközölünk.

Mivel a kazein, mint más poralaku anyagok is, a levegőből könnyen idegen szagot vehet fel, azért mindig jól záró edényben kell eltartani.

KÖNYVISMERTETÉS.

Szőlő és gyümölcsvédekezés utmutató czimen, egy a szőlők és gyümölcsösök mindenféle élősdiek; rovarok, hernyók, molyok stb. és gombabetegségek pusztítását czélzó hasznos és szép kiállítású füzet jelent meg a Forhin gyár (Budapest, V. Váci-ut 93/b.) tulajdonosainak Forda és Meitner kiadásában.

Hogy e mű mennyi hasznos utmutatásokat tartalmaz azt talán felesleges megjegyeznünk. Hézagpótló mindenestire, mert a szőlő és gyümölcsbirtokos általa és dióhéjban összefoglalva megismeri azon eljárásokat, melyekkel birtokát a kártevőktől megóvhatja és ezek által terményei bőven termőké és a mi a fő egészségeseké válhatnak. Bénéfoglaltaknak mindazon védekező szerek leírásai, árjegyzékei és alkalmazási módszerei is, nemkülönben oly gépek és szerzők, melyek a szőlő és gyümölcsös védekezésénél imminensek. A füzet függelékeként „a védekezés az ismertebb kártevők ellen az év különböző szakában“ a gyümölcsstermelőnek havi teendőit foglalja össze. Olvasóink szives figyelmét ezen füzetre ezennel t. felhívjuk, mert ta-

nulságos. **Ingyen kapható: a Forhin szőlő permetezési anyaggyárnál** (Budapest, V. Váci-ut 93/b).

A kisbéri m. kir. állami ménésbirtok agrogeológiai viszonyai. Irta Horusitzky Henrik. 4 térképpel és 7 szövegábrával. A m. kir. földm. miniszter fenhatósága alatt álló m. kir. Földtani Intézet kiadása. A tudós szerző, egyik legtevékenyebb agro-főgeológusunk, ki pár év előtt a kisebb terjedelmű bábolnai ménésbirtoknak hasonlóan vonzó leírását adta ki, jelen munkájával a Komárom és Veszprém vármegyékben elterülő kisbéri ménésbirtoknak leírását adja közre. A 64 oldalra terjedő szöveg következő fejezetekre oszlik: A birtok rövid ismertetése, éghajlati viszonyok, domborzat és vízrajzi viszonyok. Geológiai rész, talajviszonyok (alsó-, felső-talaj). Iszapolási és fizikai elemzések. A talajos szénsavas mész- és magnézium-sulfát mennyisége (keserű-vízforrás). Chemiai elemzések és végül a furási napló. Ezekből láthatjuk, mily értékes tartalommal bír e mű, melyhez hasonló, fájdalom, még nagyon kevés jelent meg a magyar irodalomban, de ennek is megvan a maga oka, t. i. oly költséges a geológiai kutatás, hogy azt magánbirtokos alig fogja végrehajtani s így az államra hárul e feladat teljesítése. A vasszorgalmu szerző még aránylag fiatal ember, nyújtson neki alkalmat a földtani intézet s miniszterium, hogy mielőbb folytassa ily irányu működését és a mezőhegyesi, majd fogarasi ménésbirtokok, azután pedig a többi állami jószágok agrogeológiai kutatásait is mielőbb közrebocsáthassa. E füzet ára 5 K, a Földtani Társulat tagjai ingyen kapják.

A hegyvidéki, erdőlyrészi (székelyföldi) és felvidéki minisztéri kirendeltségek 1910. és 1911. évi működésének ismertetése, a m. kir. földm. miniszter megbízásából összeállítottat a nevezett kirendeltségek jelentései alapján. 228 oldalra terjedő könyv tartalmát már czíme magában foglalja. Látjuk, hogy a kirendeltségek a földmívelést, állattenyésztést és gazdasági háziiparágakat is anyagi tehetségeikhez képest hathatósan előmozdították, de előadások, felolvasások, tanfolyamok s ismeretterjesztő könyvek stb. nyomdai termékek által a nép mezőgazdasági művelődését is emelni iparkodtak. Az elért eredmények buzdították a minisztert arra, hogy a kirendeltségek számát ezentul szaporítani óhajtja, kívánjuk, hogy siker koronázza ezen törekvését.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. Nyulszapuka.

Mint takarmánynövényt a nyulszapukát is be szeretném hozni gazdaságomba, de művelésével nem vagyok teljesen tisztában, azért kérem t. gazdatársaimat, sziveskedjenek erről rövidesen felvilágosítani e b. lapok hasábjain. Előre köszönet D. L.-tól.

Kérdés. Könyvek a répaművelésről.

Tavasszal czukorrépatermeléssel szeretnék kicsiben megróbálkozni, hogy utóbb majd nagyban is termelhessem, de a répaművelésről, mint afféle kezdő gazdának, igen kevés ismeretem van, kérem sziveskedjenek tudomásomra adni, mely művekből merithetek bővebb elméleti és gyakorlati tudást? S. V. dr.

Kérdés. Félárnyékos hely házi kertnek.

Telkemen van egy tekintélyes rész, melyet a szomszédos épületek úgy vesznek körül, hogy a nap csak alig 1—2 órát süt rá naponta. Szeretném ezt a helyet értékesíteni, mivel most parlagon fekszik s kérem, vajjon nem lehetne-e ezt házi kertnek fölhasználni s ha igen, mit

„MINIMAX”

kézi tüzoltó készülék gazdáknak cséplés és aratás alkalmával teljesen nélkülözhetetlen és csakis ezek segítségével lehet az ott keletkező tüzet megelőzni.

A „MINIMAX” készülék az ország legnagyobb birtokosai magtáraiban és szérüskertjeiben fel van szerelve és a gyakorlatban kitűnő szolgálatot tett.

Felvilágosítással szolgál a

Alaptőke 650,000 korona.
Az Első Magyar Iparbank alapítása.

Magyar Minimax Részvénytársaság.
Iroda és Gyár: Rózsa-utca 85.

lehetne ott termesztetni? Lehetne-e esetleg gyümölcsfákat is oda ültetni? *R. N.*

Kérdés. Hol lehet törpefenyőket beszerezni.

Szlávik Nándor a múlt november 17-iki számában fenýőkről irt cikkében említett fenýőfajokat, különös tekintettel a törpefenýőkre hol lehet ilyeneket legelőnyösebben beszerezni, tekintve a fajok azonosságát. *F. E.*

Felelet. Csirázató készülék című kérdésre.

Méltóztassék az illetőnek b. tudomására adni, hogy ilyen csirázató készülék: *Cs. Szabó István fazekasmesternél Mezőturon (Ujváros) darabonként 1 K 40 fillérjével beszerezhető.* Ezen csirázató készülékek nálunk a gazdasági egyesület tagjainál használatban vannak és azok a gazdasági magvak csiráztatása alkalmával, meg vannak azoknak működésével elegendve. *Cs. Fazekas István fazekasmester* a tekintetes szerkesztőségnek mintát be fog küldeni.

Cselleng Gyula.

Felelet. A tavaszi borsó művelése című kérdésre.

Borsó legjobban diszlik közép kötött televényes talajon, mely gyommentes legyen. Késő őszszel kap a föld egy mély téli ugarlást. Tavasszal, ha a föld nem gazos, elegendő egy vetőtárcsázás. A Viktória-borsó tisztán termelhető, vetése április utolsó harmadában foganatosítható. A vetőgép 2-ös sorokba osztandók be olyképpen, hogy a kettős sorok közti távolság 35 cm. A kettős sorokba a sortávolság a vetőgépnek rendes sortávolsága $4\frac{1}{2}$ ". Kettős sorokba azért vetjük szívesen a borsót, mert a növények egymásnak támoszlopul szolgálnak. Vetőmag mennyisége 120 kgr. holdanként. A mag letetése 5—8 cm. között váltakozik. Ha csak lehetséges 2 kapálásban részesüljön, kapálása a széles sorokban lókapával történik. A dupla sorok közül a gyomot olcsóbb napszámós erővel (gyerekekkel) ki kell gyomlálni, esetleg a lókapá hiányait pótolni. A második kapálásnál adjunk egy kis feltöltést, a mi szintén a szél elleni védekezésül szolgál. Aratása nehézkes nyűvés vagy kaszával történik. Függ ez a dőltség és az érés fokától. Érésére nagyon kell vigyázni, mert folytonos virágzásával lesznek ott még aratáskor is zöld hüvelyek. Érett, a mikor az első hüvelyek (fejlettebbek) teljesen sárgák, a növényzet sem sárga, sem zöld színt nem mutat. Aratása után rendszeren száradjon meg. Cséplése erősen széjjel nyitott dobbal történik. Cséplése után szárazított törött mag (III. oszt.) feltakarmanyezhető, a malacz szívesen eszi, jó csontképző. Termelése csak úgy érdemes, ha biztos piacza van.

Debsky Károly.

Felelet. Francia buza lisztje című kérdésre.

1. A nagyobb szemű francia buza tudvalevőleg lisztes buza s így minőség szempontjából kevesebbet ér a hazai aczélos fajtáknál. A lisztes szem sikértartalma aránylag csekélyebb s ezért a belőle örölt lisztből a pék is aránylag csekélyebb sulyu kenyeret, zsenlyét vagy kiflit tud készíteni. A francia buzából örölt liszt tehát kevésbé kiadós, a szem átlagos proteintartalma 11.26%, míg az aczélos buza ennél jóval többet, 15.36%-ot tartalmaz. Ezért táplálkozás szempontjából is a magyar buzát kell előnybe helyezni. De nemcsak a liszt kiadósága szempontjából értékeli a malom a lisztes buzát kevesebbre, hanem azért is, mert a francia buzából örölt lisztből sem lehet olyan szép és tetszetős süteményt, vagy annyira izletes kenyeret készíteni, mint hazai lisztjeinkből. Papírvékonyaságú rétestésztát sem lehet belőle nyújtani, vagyis a

lisztes szem sikere minőségileg silányabb és rugalmassága, nyújthatósága is jóval csekélyebb.

Budai Kálmán.

2. A francia buzát, vagy egyáltalán az olyan vidéken termelt buzát, a hol sok a csapadék és aránylag kevesebb a hőmérséklet, a malmok azért nem veszik olyan szívesen és olyan áron mint a tiszai, vagy bánati buzát, mert ezeknek 4—5%-al is kevesebb a sikértartalmuk és mert az ilyen buzának vastag, durva héja van, korpája is több aránylag a tiszai buzával. Lisztet lehetne mondani többet kiad az ilyen francia, vagy felvidéken termelt buza, ha egyébként a buza szeme egészséges, aczélos és telt, tehát ha meg nincs szorulva. Ennélfogva nem azért idegenkednek tőle a malmok, mintha nem volna elég lisztje. Sőt ez sok is sikértartalmához arányosítva. Ennek pedig nemcsak a buzafajtákban rejlik a magyarázata, hanem, mint fentebb is jeleztem, az éghajlatban. Ugyanis, ha francia buzát a tiszavidéken akarnak meghonosítani, 4—5 évre, ha addig az ottani viszonyokkal sikerülne neki megbirkózni már többé nem bír teljesen francia buza tulajdonsággal, hanem a tiszavidékihez asszimilálódik. Viszont, ha tiszavidéki buzát felvidékre vetünk és azt elkülönítve, tisztán termeljük, elfogja némileg veszíteni fajta jellegét és jó tulajdonságait, illetve bő sikértartalmát. Persze ezen 5—6 év alatt nagyobb rizikóval jár a termesztése, mint a már meghonosított meglevő fajtáé. A szuperfoszfát alkalmazásával már külföldön is emelték az ottani buza sikértartalmát, de azért a tiszavidékitől messze elmaradnak. Tehát szuperfoszfát trágyázásával a durva héjú, sok keményítőt tartalmazó buzát is javíthatjuk minőségben. Emelhetjük sikértartalmát, de a tiszavidékit soha el nem érhetjük.

Szücs János.

3. Hogy a malmok a francia buzát nem fizetik oly magas áron, mint a magyar buzát, annak oka az, hogy a francia buzák sikértartalma általában sokkal kisebb, mint a magyar buzáé. Egyes kivételes esetek fordulhatnak elő, a mint azt a magyaróvári növ. termelési kísérleti állomás vizsgálati adatai bizonyítják. A nagyobb sikértartalmú buzát a pékek azért szeretik jobban, mert sokkal kiadósabb, több vizet vesz fel magába és így sokkal több sütemény kerül ki belőle.

Kérdéstevő gazdatárs kiemelte, hogy a jelzett francia buza több éven át lett már nálunk termelve, erre nézve megjegyzem, hogy a buzák sikértartalmát tényleg igen nagy mértékben befolyásolja a termelési hely klímája, a mennyiben a száraz, meleg klímájú vidéken a sikérszegény buzák sikerben gazdagabbak lesznek és viszont; ez a sikérdusabbá levés azonban csak relative értendő: gazdagabbak, mint voltak a nyirkos, hűvös klíma alatt, de ebből nem következik, hogy az ugyanazon vidéken termelt magyar buza sikértartalmát eléri, vagy csak meg is közelíti. A sikértartalom előnyösen befolyásolja a lisztből készült tészta nyújthatóságát, a mi egyes tésztafajtáknál, például rétes vagy bélesnél fontos. Külföldön a sikerben gazdag lisztért mm.-ként 1—1.5 márkával fizetnek többet.

Révy Emil.

Felelet. Érdemes-e most szántani című kérdésre.

1. A talajmunkálatok célja az, hogy a talajt minél porhanyóbb, morzsalékosabb állapotba hozzuk, ez a cél pedig a vizes talajon végzett talajmunkákkal nem érhető el, mert a vizes állapotban szántott föld kenődik. Különösen óvakodni kell az ilyen rossz talajmunkától a tavaszi szántásnál. A szántással tehát várjon addig, míg talaja kellőleg megszikkad s azon szemre, de meg minőségre is jó szántást ad.

Révy Emil.

2. A szabály az, hogy vizesen, sárosan, soha se szántunk. De nincs szabály kivétel nélkül. Például ha két rossz dolog közt keil választanunk, mindig a jobbik rosszat válasszuk. Tehát ha csak a fagytól bír szántani, kezdje meg azonnal, még ha sáros is a talaj, mert van remény, hogy a mikorra vetni lehet, még fagyni fog s így a letaposással okozott hibát a fagy helyrehozza. Inkább szántunk vizes talajt január, februárban, mint szárazat márczius; áprilisban. Mert a felszántott területben előbb tudunk vetni, ugyanolyan időviszonyok mellett is, mint a szántatlanban. Ugyanis a szántatlan talajra később lehet reámenni, miután a hajcsövesség törvényeinél fogva az altalaj nedvesség mind a talaj felső rétegébe igyekezvén, azt mindaddig sárosan tartja, míg az altalaj vízkészlet tart. A felszántott talajnak pedig elsősorban a felülete is nagyobb, a mely több levegővel érintkezik, másodsor meg lévén a hajcsövessége bolygatva, az altalajvizet nem szivja fel s így gyorsan megszikkad.

Szücs János.

3. Igen érdemes. A mennyire kívánatos, hogy tavasztól az őszi vetés befejezéseig csakis a legszébb munkát végezzük szántóföldjeinken, ha tökéletes vetéseket akarunk látni, hogy a tavaszi vetőszántásokat elkerülhessük, megengedhető az őszi gyengébb, nedvesebb munka, mert feltehetjük, hogy a téli fagy jóváfogja tenni az általunk elkövetett hibát. Más elbírálás alá esik, hogy meddig szánthatunk gyöngébb, nedvesebb talajon? Én február 15-éig szoktam szántani számítva a tél fagyára s 11 éves gyakorlatom alatt csak egyszer nem fagyott ki a február közepéig végzett szántásom.

Schuster Béla.

Felelet. Kaliforniai lé című kérdésre.

Ujabb időben, a „Prakt. Ratgeber f. Kellerwirtschaft und Weinbau“ (1912. 9705.) közlése szerint a kultúrnövényeknél fellépő különböző növényi és állati élősködők ellen jó eredményel alkalmazzák az u. n. kaliforniai lét, mely nem más, mint calciumsulfid vagy másként mézskénegnek a vizes oldata.

A kaliforniai lét marómész, (égetett mész) kénpor és víz összekeverése által nyerik. Kaliforniáról azért nevezték el, mert legelőször tényleg itt használták paizstetvek és egyéb élősködők ellen.

A kaliforniai lét igen jó szolgálatot tesz a különböző levél- és paizstetvek, továbbá a gyümölcsfák gombabetegségei ellen; alkalmazása azonban nagy körültekintést igényel, mivel nagyobb tömegben nem megfelelő tenyészperiódusban alkalmazva, a növényeket elégeti.

A kaliforniai lét Németországban, de már nálunk is (Forhin szőlőpermetezési anyaggyár Budapest, V., Váci-ut 93/b) gyárilag állítják elő, azonban házilag is készíthetjük.

Az eljárás a következő: faszajtárba 6.5 kg. égetett meszet teszünk, 75 l. víznek egy részével megoltjuk, a még forró oltott mészbe 11 kg. kénport keverünk; ha a keverék már vörös színt vett fel, akkor a mészoltásnál visszamaradt vizet apránként a tömeghez keverjük*). A kész lét fahordókon tartjuk el. Azonban nagy pacsával jár az előállítás és nehéz a 20° Baumé sűrűséget eltalálni.

Használat előtt ezen lét vízzel hígítjuk, nehogy a finomabb növényi részeket megtámadja. A lét használati aránya az idény és a növények érzékeny volta szerint változik. Ezen lének hatóanyagát a mésznek vegyülete az u. n. kalcium-sulfid képezi.

A kaliforniai lét különösen gyümölcsfák kezelésére ajánlják, ezeknél tavasszal a hajtás előtt 2—3 héttel alkalmazandó, így a paizstetveket, azoknak tojásait, továbbá a pondrókat és

*) Hát a konyhasó hol marad? Szerk.

KEMNA FORRÓGŐZEKÉI

szabadalmazott

SCHMIDT mérnökdoktor hirneves füsteső-tulhevitőjével

Minden más nedvesgőz-, compound- vagy compound-tulhevitő rendszert úgy teljesítő-képesség, mint tartósság tekintetében messze felülmúlnak és lényegesen kevesebb szénét fogyasztanak.

Referenciákkal, kimerítő felvilágosításokkal és költségvetésekkel szolgál:

KEMNA J. BUDAPEST, VI., Váci-körut 51. szám.

Sürgőnyezim: Kemna, Budapest. Telefon 91—21. Telefon 91—21.

mindenféle rovarokat és élősdieket idejében tönkretesz. A gyümölcsfáknál 2—3 rész vízzel hígított lé használandó, a törzset és vastagabb ágakat meszelő segélyével kenjük be, a vékonyabb ágakat pedig alkalmas fecskendővel permelezzük. A permetező készülék sárga rézből belül horganyozott legyen.

A második permetezés közvetlenül elvirágzás után végzendő. 1:35-ös oldattal. Ha már a gyümölcs borsónagysága, ekkor már erősen hígított oldat (1 r. lére 30 víz), később midőn a gyümölcs diónagysága 1:25-ös oldat használandó. A csontár gyümölcsöknel a víz aránya mindig az előbbinek duplája valamint az egresnél is, mert a lé iránt érzékenyek és könnyen megperzselődnek s a levelek elégnak.

Megpróbálták a kaliforniai lét használni a szőlő élőködői ellen is, de itt nagyobb eredmények vele nem értek el. *Dr. Ejury Lajos.*

Felelet. *Az ürgék irtása* című kérdésre.

Az ürgék irtására legalkalmasabb, legradikálisabb a szénkéreg. Tessék minden lyukba a szénkéregző készülékkel egy vagy két adagot benyomtatni és a lyukat utána azonnal földdel betömteni. Ajánlották, hogy ezután azt fel is kell robbantani. Ez azonban felesleges, mert így is biztosan meg fognak ürgéi fulladni. A felrobbantás veszedelmes is lévén, tehát legjobb ezen műveletet mellőzni. *Szücs János.*

APRÓK.

A bajor képviselőház különös javaslattal fordult a kormányhoz. Hazai viszonyaink között, a mikor bizony vajmi ritkán buzgólkodnak földbirtokosaink az erdősítés terén, szokatlanul hangzik, ha azt olvassuk, hogy a bajor oly törvényt tart szükségesnek, mely erdősítési szándék esetén az előzetes hatósági engedélyt és a szomszédoknak beleszólási jogot követel. Szóval, ott az eddigi mezőgazdaságilag művelt területek gyakori erdősítését korlátozni óhajtják. A hatósági (községi elöljáróság, nagyobb terjedelmű erdősítéseknél a kerületi kormány) arra volna hivatva, hogy mérlegelje, mennyiben szenved az erdősítés által a szomszédok gazdasága (beárnyalás stb.) s ehhez mért korlátozásnak vetné alá az erdősítési tevékenységet. Nagyobb mezőgazdasági területek erdősítésénél az is megfontolás tárgyává volna teendő, hogy az erdősítés által mennyiben csökken a munkaalkalom.

Kucsomagomba tenyésztési kísérlet a kertben. Egy német szaklapban olvassuk a következőket: Egy kerti ágyban, melyben körülbelül tenyérszerű magasan volt felhordva a következő keverék: legelőföld, cserkéreg, apró régi fenyőfakéreg, fahamu, humuszdus kertiföld és egy kevés tőzgepor, óhajtottam kucsomagombát tenyészteni, azonban nem kaptam friss csirákat, így hát e tömeget a konyhából kikerülő mosogató lével öntöztem meg, melyben az ott felhasznált száraz kucsomagomba hulladékai is voltak. A következő tavasszal sok és szép, nagy, hegyes kucsomagomgák mutatkoztak e földhányáson, mely fajta e vidéken nem is fordul elő. Tehát a vett szárazomgák más környékbeliek voltak. A következő tavasszal azonban hiába kerestem, valószínűleg az ágy a körülötte levő bokrok felnövése folytán tulságosan árnyékba került. Ez a kísérlet különben igazolja, hogy a kucsomagomba is tenyészhető s nem is kell hozzá nagy előkészület. E tájon az erdei fenyő fiatalosaiban tenyészik a kucsomagomba legjobban, tehát erdei fenyőcsemeték ültetése volna tanácsos e célra.

HIREK.

A Torontálmegyei Gazdasági Egyesület közgyűlése. A Torontálmegyei Gazdasági Egyesület január hó 27-én tartotta meg közgyűlését gróf Csekonic Sándor egyesületi alelnök elnöke alatt. Ünneplésben részesítették báró Pap Gézát, a gazdasági egyesületnek egyik alelnökét, bárói ranggal történt kitüntetés alkalmából. Ezután Marton Andor, egyesületi főtitkár előterjesztette az egyesület 1912-iki évi működéséről szóló elnöki jelentést, valamint az 1913 ik évi költségelőirányzatot. A Gazdaszövetség megkeresése alapján állást foglalt a közgyűlés egy mezőgazdasági vámpolitikai központ felállítását mellett és elhatározta, hogy fölíratot

intéz a képviselőházhoz, hogy a Balkán államokkal fennálló kereskedelmi szerződéseken változtatás ne eszközöltessék. Ugyancsak az egyesületi főtitkár előadást tartott a tengeri természetéről, részletesen kiterjeszkedve mindazon módokra, melyeknek segélyével a tengerinek az Alföld ezen egyik legfontosabb kulturnövényének átlag termésait emelni lehetne.

Ujra szervezett megyei gazdasági egyesület. A marostordamegyei gazdasági egyesület, mely a vármegyében több mint egy évtized óta viharzó áldatlan politikai viszonyok miatt tétlenségben stagnált, mai népes közgyűlésén kimondotta újraszervezését. Az igazgató-választmány a régi, a mai kornak meg nem felelő ősdi alapszabályai helyett újat készített és terjesztett a közgyűlés elé, a mi elfogadtatván, jóváhagyás végett a földmívelési miniszterhez felterjesztetni határozott. Ugyancsak e közgyűlésen az egyesület titkára, *Sántha Albert*, hat évi titkársága után állásáról lemondott. Az új igazgató-választmány és a titkár megválasztása és a mai (január 25.) közgyűlés napirendjére ki volt tűzve, de Koós Mihály m. oszt. tanácsos, a szekelyföldi miniszteri kirendeltség vezetőjének indítványára a választás az alapszabályok megerősítéséig elhalasztott. Nagy édeklődéssel várja a megyei gazdaközönség az oly sok ideig tétlenségre kárhozott egyesület újraszületését s ezzel az oly régen nélkülözött gazdatársadalmi élet fellendülését.

A nógrádmegyei gazdák a vámvédelemért. A Nógrádmegyei Gazdasági Egyesület igazgató-választmánya *Hanzély Gyula* indítványára elhatározta, hogy feliratban fogja felkérni a kormányt a balkáni kereskedelmi szerződések megkötésénél a mezőgazdasági érdekek megvédésére. Foglalkoztak még a kormány választójogi javaslatával és *Török Zoltán* kritikája után, tekintettel arra, hogy a javaslat a mezőgazdasággal foglalkozók szavazatát csökkenti, kimondták, hogy a törvényjavaslat részletes tárgyalását a legközelebbi gyűlésen napirendre tűzik. Végül több kisebb ügyet intéztek el.

A mezőgazdaság vámvédelméért. A Gazdaszövetség írja: Az osztrák nagyipari körök követelődzései a balkáni élőállatbehozatal iránt egyre növekvő fölháborodást és izgalmat kelt a magyar földmívelő nép körében. A Magyar Gazdaszövetség falusi szervezeteinek fölhívására a falusi választók mindenünnen levelet írnak képviselőjüknek, melyben a vámvédelem épségben tartását sürgetik. Százával kapják a képviselők ezeket a leveleket és mint a Gazdaszövetség értesül, ez az országos mozgalom nem is szűnik meg addig, míg a földmívelő nép a kormány részéről nem kap határozottan megnyugtató nyilatkozatot, hogy a mezőgazdaság védelmét a balkáni szerződések idő előtti megváltoztatásával nem bolygatják meg.

A veszprémmegyei gazdák gyűlése. A Veszprémmegyei Gazdasági Egyesület igazgató-választmánya *Hunkár Dénes* főispán elnöklésével foglalkozott a kormány választójogi javaslatával s bizalmának nyilvánítása mellett elhatározta, hogy fölíratban fogja kérni a kormánytól a választói jogok kiterjesztését csakis a magyarság megvédése határáig. Kéri fogja az egyesület a honvédelmi minisztertől, hogy változtassa meg az új véderőtörvénynek a gazdákra nézve sérelmes intézkedéseit, majd *Kajdacsy Endre* titkár javaslatára kimondotta a választmány, hogy az építendő új vármegyei muzeumban gondoskodni fog az egyesület különálló mezőgazdasági gyűjtemény létesítéséről. A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége *Hunkár Dénest*, *Magyar Károlyt* és *Kajdacsy Endrét* küldték ki. Mozgalmat indítanak a svájci tenyészszarvasmarhabehozatal érdekében s tárgyalván Tés község átiratát, elhatározták, hogy a község állattenyésztése érdekében lépéseket fognak tenni a kormánynál, hogy a hajmáskéri tüzéségi lóterparancsnokság rendelkezése alá tartozó legelőterületet a község kapja meg.

Gazdasági tanítás vetítő-géppel. A mozi immár bevonult a legkisebb faluba is azzal a praktikus czéllal, hogy a földmívelők gazdasági ismereteit szolgálja. E részben példaadó támogatást nyújt a földmívelésügyi miniszterium, mely több gazdasági egyesületnek, gazdakörnek vetítő-gépet engedelmzett és már a kiadványaiiban szerkesztett előadások is olyanok, hogy ezek a vetített-képekre utalnak. A Gömörmegei Gazdasági Egyesület elnöke, *Szentiványi József*,

Beje községben az olvasóköri esténként vetített képekkel kísért előadást tart, melynek tárgya részben a mezőgazdaság köréből való. Az előadást a község lakosai nagy kedvvel látogatják és az eddig tartott öt este az ismeretek terjesztésére kitűnő eredménynek mutatkozik. Általában pedig a magyar földműves tanuló kedvére élénk világot vet, hogy a most rendezett gazdasági kurzusoknak még az eddiginél is több hallgatója van, úgy hogy félmillió magyar földmívelőt kell számítani, a ki e télen rendszeres elméleti és gyakorlati mezőgazdasági oktatásban részesül.

Szántó- és talajmívelő-gép bemutatása. A motorikus talajmívelés terén észlelhető gyors haladásra, valamint tekintettel az e téren megnyilatkozó nagy érdeklődésre az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a földmívelésügyi kormány támogatásával ez évben megfelelő helyen és később meghatározandó időben nagyobb szabású, kizárólagosan csak benzín- vagy nyersolajmotoros szántó-, illetve talajmívelő-gép-bemutatót rendez. A bemutató tervezete, melyet ifjabb *Sporzon Pál* gazdasági akadémiai tanár állított össze, a részvételre való jelentkezés határidejét 1913 márczius 31-ére tűzi ki. A bemutató gép a szokásos kedvezményes szállítási díjat kapja s a vasútállomástól a munka színhelyéig a gépeket, valamint összes tartozékait ingyen szállítják oda és vissza, egyúttal minden egyes géphez két napszámot díjtalanul bocsátanak rendelkezésre. A rendezés munkája *Krolopp Hugó* kezében összpontosul. Bővebb felvilágosításért az OMGE műszaki osztályához (Budapest, IX., Köztelek-utca 8.) kell fordulni.

A Torontálmegyei Gazdasági Egyesület tengeri kiállítás. A Torontálmegyei Gazdasági Egyesület január hó 27-én tartott közgyűléssel kapcsolatosan tengeri kiállítást rendezett. A kiállítás rendezése a gazdasági egyesület 1912. évi tengeri-termesztési kísérleteinek az eredményét tüntette fel. Ezen kísérletek 9 községben voltak s összesen 123 kisbirtokos vett azokban részt. A kísérletekben résztvevő kisbirtokoson kívül résztvevő még a kiállításban a magyar vetőmagvakat nemesítő intézet Temesvárról, szép fajta gyűjteménnyel, továbbá gróf *Csekonic Endre* zombolyai uradalma, az általa termelt és nemesített tengeri fajtákkal, dr. *Gyertyánffy László* az általa nemesített bánáti és széki kukoricákkal, mely utóbbi tengeri szikesebb talajon is termelhető, továbbá csalámadévetésre kitűnően bevált gyöngytengerivel. Báró *Tallián Béla* uradalma nemesített bánáti tengerit állított ki. A nemesített bánáti tengeriből a magyar vetőmagvakat nemesítő intézet ez évben már körülbelül 100 waggont hoz forgalomba. A kiállítás díjazással volt kapcsolatos. A díjazásra a földmívelésügyi miniszter a gazdasági egyesület előterjesztésére 400 korona díjat, *Szücs Zsigmond*, a *Bächer* és *Melichár*-czég magyarországi képviselője pedig 60 korona díjat adományozott. Első díjat nyerték: *Schütz Ferencz* kisbirtokos Katalinfalva, kiállított fajta gyűjteményéért, *Róth Miklós* Nagyösz *Champion Illinois* tengeriért és *Neurohr Miklós* Garabos lófogó tengeriért. Az első díjat nyerteseken kívül még 25 II. és III. díj lett megítélve. A kiállításban résztvevő nagybirtokosok oklevéllel lettek kitüntetve.

Uj ellenálló és bőtermő burgonyafajta. A burgonyatermelést s ennek kapcsán a közlelmezést és a szeszipart is fenyegető kriptogamikus burgonyabetegségek mellett a gazdaközönség bizonyára örömmel vesz arról tudomást, hogy több évi kísérletezés és nemesítés után *Heckel*, marseillei professzornak sikerült a Chileből származó vadburgonyából rügyoltással és műtrágyázással egy olyan burgonyafajtát kitenyészteni, a mely bőtermőségével, de főleg ellenállóságával a különféle betegségekkel szemben, minden eddig ismert burgonyafajtát felülmul. Az új burgonya termelésével szerzett tapasztalatok, a mint a francia nemzeti gazdasági egyesület szaklapja írja, teljesen igazolták a kísérlet eredményét, mert az új burgonya a nagybani termelés során is bőtermőnek s ellenállónak bizonyult, termése kétszeresen is felülmul az összes vetett fajták termését, a betegség pedig benne még a fertőzött vidékeken sem tett semmi kárt.

A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete kongresszusra hívta össze a szőlősgazdákat, hogy a gyakorlat emberei által meg-

Arak q-ként állérben a következők:

Réti széna I. r. 940—1080, réti széna II. r. 640—880, réti széna csomagolása 540—600, muhar 900—1100, zsupszalma 400—480, alomszalma 300—400, takarmányszalma —, tengeriszár —, egyéb takarmány —, zabos-bükköny 940—1040, lóhere —, luczsa —, köles —, sarju 000—000 szalmaszecska —, Összes kocsiszám 245. Összes súly 294.000 kilogramm.

S Z E S Z.

A szeszületben e héten nagyobb kínálat uralkodott és miután vevők tartózkodnak nagyobb vételektől a kínált tételek olcsóbb árban találtak vevőre.

Elkelt *finomított szesz* adózva nagyban 207 koronáig, adózatlanul 9 kor.-ig míg ellenben másodkézből olcsóbb árban voltak ajánlatok, Egyes kisebb tételek adózva 2 kor.-ral drágább árban találtak vevőre.

Denaturált szesz nagyban olcsóbb árban kelt el és hordóval együtt kötésre 55 kor. lett zárulva.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyers szesz ab termelő állomás fix árban 56—57 koronáig volt ajánlva, míg jegyzésen alól kevés üzlet létesült.

Budapestben a kontingens nyersszesz ára 61—62 kor.

Budapesti zárlatárak nagyban:

Finomított szesz adózva	207.00—208.— K
Finomított szesz adózatlan	68.00—69.— „
Élesztőszesz adózva	207.—207.50 „
Élesztőszesz adózatlan	— — — — — „
Nyersszesz adózva	205.00—206.00 „
Denaturált szesz	55.—55.50 „

Kicsinyben az ár 2 koronával drágább.

Napijelentés a gabonatözsderől.

— 1913. január 31. —

Készüzletben gyenge kínálat mellett mérsékelt volt a kereslet, az irányzat azonban szilárd és a forgalomba került 5000 mm. 5 fillérrel drágábbban kelt el Rozs tartott, tengeri és árpa szilárd.

Eladatott:

Buza. *Tiszavidéki* 300 mm. 79 kg.-os 23.65 K, 500 mm. 79 kg.-os 23.60 K, 100 mm. 79 kg.-os 23.60 K, 500 mm. 79 kg.-os 23.60 K, 300 mm. 79 kg.-os 23.60 K, 100 mm. 79 kg.-os 23.45 K, 300 mm. 79 kg.-os 23.45 K, 300 mm. 78.5 kg.-os 23.60 K, 100 mm. 78.5 kg.-os 23.60 K, 500 mm. 78.5 kg.-o 23.60 K

Pestvidéki 200 mm. 79 kg.-os 23.50 K, 100 mm. 79 kg.-os 23.45 K, 100 mm. 78.5 kg.-os 23.20 K, 100 mm. 78.5 kg.-os 23.25 K.

Bácskai 100 mm. 78 kg.-os 23.40 K.
Rozs. 100 mm. 19.30 K, 200 mm. 19.25 K, 100 mm. 19.3 K, 100 mm. 19.30 K, 150 mm. 19.25 K.

Zab. 200 mm. 20.80 K kpf.

Az árak 100 kg. kint értendők

Határidőárak.

(Déli zárlat.)

Buza 1913. áprilisra	23.58 K
Rozs áprilisra	20.58 „
Zab áprilisra	21.46 „
Tengeri 1913. májusra ..	15.46 „

L I S Z T.

A Lujza s a Király-malom részvénytársaság jegyzései.

Dara (griz) —, 0. sz. királyliszt 84.20, 1. sz. lángliszt 83.60, 2. sz. lángliszt 83.00, 3. sz. szemlyliszt (külns.) 82.40, 4. sz. szemlyliszt 81.80, 5. sz. kenyérliszt, foh. 81.20, 6. sz. kenyérliszt 80.40, 7. sz. kenyérliszt, közép 81.20, rozsliszt I. 80.40, rozsliszt II. 28.40, rozsliszt III. 29.00, korpá, finom 18.40, korpá, durva 14.00 K mm. Tengerliszt —28—28, tengerikása —.80—82 kg. K.

MEGJELENT

KODOLÁNYI-féle 1913. évi GAZDASÁGI ZSEBNAPTÁR

teljesen átdolgozva és kibővitve sulyra nézve könnyebb s így tényleg zsebben hordozható

53-ik ÉVFOLYAM.

Ára helyben 2 korona 80 fillér. Ajánlott postai szétküldéssel 3 korona 25 fillér. Utánválttal küldve 3 korona 45 fillér.

Megrendelhető a GAZDASÁGI LAPOK kiadóhivatalában, Budapest, VIII. ker., József-utca 15. fszt 2.

Eladó nagyobb mennyiségű PROFESSOR WOLTHMANN magburgonya

kézzel válogatott bő termő és magas keményítő tartalommal. Bővebb felvilágosítással szolgál:

**Uradalmi-intézőség
MIKOSDPUSZTA, per. Zalabér.**

KLISÉKET

MINDENMŰ NYOMTATVANYOKHOZ
SZÉP ÉS TISZTA MIVITELBEN

PONTOSAN ÉS OLCSÓN MÉSZIT KOBLINGER GYULA

PHOTOCINKOGRAFIAI MŰINTÉZETE.

BUDAPEST VII. CSENCERI UT. 22.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEK IS PONTOSAN
ESZKÖZLTETNEK.

Kitűnő minőségű tülevevű és lomblevelű

Erdészeti magvak, facsemeték

Faiskolaterület 100 hold.

Gyümölcsmagvak,
Tölgymakk, kocsányos
és kocsánytalan,
Bükmag,
Gazdasági- és fűmagvak,
Fűmagkeverékek,
Sorfák,
Diszfenyők,
Diszbokrok,
Gyümölcsfák és vadoncok,
Rózsák legnemesebb fajokban,
Remis-csemeték,
Hellanthi és
Csicsóka vadetetésre

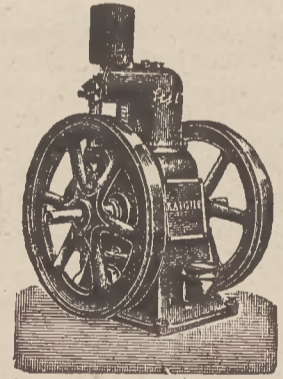
FARAGÓ BÉLA os. es. kir. ZALAEGERSZEG.
údv. száll.

Gazdasági népiskola, Derecske.

Ajánl: 20 ezer 125 cm., 10 ezer 45 cm. hosszú I. oszt. sima, igen szép ripariát. Nagymennyiségű 2 éves, gyökeres ripariavesszőt, csomagolással, ezrenként már 35 koronától. Sima, egy és két éves hazai vesszőt 20 csemege- és borfajban. Különösen szép gyümölcs- és gazdasági fák, csemete- és bokrok kedvező árakon. Előjegyzések már elfogadtnak! Árjegyzék ingyen.

LISTER-féle eredeti angol benzinmotorok.

Aranyéremmel kitüntetve Wienben, az 1910. évi erdészeti és vadászati kiállításon.

Álló és magánjáró. Legkisebb tüzelőanyagszükséglet. Minden hajtóró cöljaira 2 1/2-től 8 HP-ig. Villanydelejes gyújtás. Egyszerű üzembeállítás. Előnyös fizetési feltételek. A legjobban ismert Lister-féle lefűző gyártása. Árjegyzék és értesítések ingyen.

R. A. LISTER & Co.
Ges. m. b. H.
Wien, III. 2. Hintere Zollamtstrasse 9.
Viszonteladók és ügynökök keresz-
tetnek.

Tölgyfa-szőlőkarót

200 méter hosszú, hasított, száraz, Meszternó (Somogy m) vasutállomásról szállít

UNGÁR DEZSŐ BUDAPEST, V., NÁOOR-U. 30.

Diszkerkedvelők

kérjenek árjegyzéket az első magyar diszlenyő-faiskolától. Tulajdonosa Capony Ede, Körömend. 120 fajta tülevevű fák, lombfák, sorfák, diszserjék kaphatók.

Amerikából díreote importált **PLYMOUTHOK** fajtiszta, kiváló szép ivadékaira és keltőfőjásaira előjegyzést elfogad **KOVACS ODON** bel- és külföldön többszörösen kitüntetett plymouth tenyészete. A tojásár ára tuczonként (15 drb.) Május végéig bezárólag 16 korona, azontul 10 korona csomagolással együtt. Az állatok darabja 20 koronától feljebb minőség és fejlettség szerint. Megrendelések Budapest, Városmajor-utca 30 szám alá intézendők.

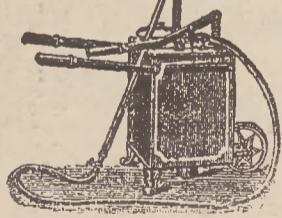
ELADO

sorfának való 3-4 éves jegenyefa. 4000 db fekete, 500 db simonia és 6000 db sudárjegenye. Venni szándékozónak készséggel szolgál felvilágosítással a faddi gazdaság. Pósta és távirat: Fadd, Toln. m.

Vetőzab, vetőbükköny és vöröslohére jutányosan kapható A. HIRSCHMANN CSÁKTORNYA.

A Heller-féle „KING“

gyorsmeszelő és fertőtlenítő gép, az ecsetmunka 20-szorosát teljesíti.

Gyártók azonkivül:

PITTORE ÉS TRIUMPH nevű gyorsmeszelőt is.

Meszelőm szivattyúi azonnal kicserélhető golyós szelepekkel vannak ellátva, tehát nincsen eldugulás, nincsen piszkálás. Meszelőm ára (teljes felszereléssel és gyümölcsfák permetezésére alkalmas két- vagy háromágú (szóróval) 60 koronától 320 koronáig.

IG. HELLER BÉCS, II., Prater Schrotzbergstrasse 1.
Kérjenek leírást. Képviselek kerestetnek

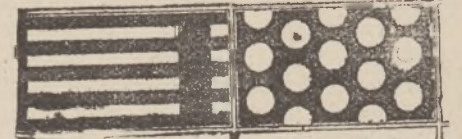
STAHHEL és LENNER

Trieur- és lemezlyukasztó-gyár

BUDAPEST, VI., Angyalföld, Országbíró-u. 44-46.

Ajánljuk **TRIEURJEINKET** és **OSZTÁLYOZÓ GEPEINKET** gabona és hüvelyesek tisztítására és osztályozására.

TÖREKROSTÁK és mindenfajta **LEMEZROSTA** özeséplőgépek számára

A VILÁG LEGJOBB GŐZEKÉJE!

CHARLES BURRELL & SONS LIMITED THE TFORD, ANGLIA VILÁGHÍRŰ GŐZEKEGYÁR VEZÉRKÉPVISELETE. . . .

Utolérhetetlen munkaképesség! ♦♦♦♦ Kevés tüzelőanyagfogyasztás!

ELADÓ BIRTOKOK:

Biharmegyében:

1. Körülbelül 565 m. h. jóminőségű, kitűnő termőképességű, nagyjából szántóföld, uralak, megfelelő gazdasági épületekkel. Vasúti fővonal, állomás közelében, nagyforgalmu nagyközűség mellett. A birtokot országút szeli ketté.
2. Körülbelül 546 m. h. elsőrendű szántóföld, rét és legelővel, megfelelő gazdasági épületekkel, uralak, vasúti fővonal mentén, országút mellett forgalmas nagyközűségtől félórányira.

Tolnamegyében:

3. Körülbelül 1364 m. h. igen jó minőségű, kissé hullámos fekvésű birtok, mind szántóföld, kevés legelővel, megfelelő gazdasági épületekkel, vasútállomástól félórányira.

Vas megyében:

4. 688 m. h. szépen berendezett, jó termő birtok, 485 m. h. szántó, többi rét és legelő. Megfelelő gazdasági épületekkel, vasútállomástól 3 kilométernyire.

Ezen birtokok kisebb-nagyobb területekben vagy egészben eladók. — Vezük parcellázásra alkalmas birtokokat. — Birtokot közvetítünk — Birtokokra kedvező feltételek mellett törlesztéses kölcsönöket nyújtunk. — Minden kérdésködére gyors és kimerítő választ adunk.

Nemzeti Pénzváltó részv.-társaság Parcellázási osztálya
 Budapest, V. ker., Gizella-tér 1. (Haas-palota).

„Lucullus“ sertéstakarmány

alkatrészei: **marhavér és buzatakarmány-liszt.** Elsőrendű **hus- és csontképző-takarmány**, protein tartalma 20—22%. Rendkívüli nagy hus-, csont- és zsírképző hatása folytán a mellette etetett többi **takarmány** sokkal **gazdaságosabban értékesül.** Számos bel- és külföldi nagy tenyésztőknél és nagyüzemeknél jó sikerrel kipróbálva. Kimerítő felvilágosítással készséggel és díjtalanul szolgál a

budapesti FATTINGER ÉS TÁRSA R.-T.

takarmánygyár vezérképviselői

Lemberger, Schön és Szász

Bauer B. Gyula

„sertéshizlalók, Baja. „

sertésbizományos, Budapest, VIII., Bezerédy-u. 10.

Óvári és Substantia

bőtermő, sokáig eltartható, leg-czukordusabb **takarmányrépa-**

magvak ezen kiváló tulajdonságaikért meghonosította **CSERHÁTI** tanár. 1910 ben **Dr. Weinzierl**, a bécsi magvizsgáló állomás főnöke, összehasonlító kísérletekben megállapította, hogy

100 mm. cukor

5 holdon	2300 mm.	Óvári
4-3	1247	Substantia
14-2	5254	Eokendorfi

répában termelhető. Tehát Óváriból 3000 mm.-val, Substantiából 4000 mm.-val kevesebb vizet kell hiába fuvaroznunk, a mikor 100 mm. cukrot tartalmazó répát szállítunk haza és 9-10 holddal kevesebb területet kell művelnünk, mintha a régebben divatos répát termelnők.

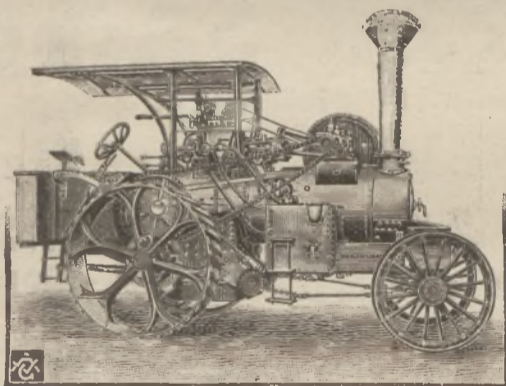
Abundáns zab, Lóbab, Járóborsó

(összel és tavasszal egyenlő sikerrel vehető zöldtakarmánynak és magvak).

Korántérő pulyi-preri tengeri, kapható

Gróf Teleki Arvéd drassói uradalmában u. p. **KONCZA.**

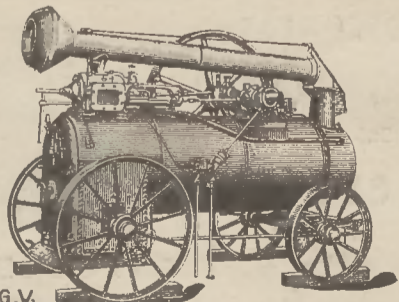
Az állami gépgyár gyártmányai:

UTIMOZDONYOK

14 légkönyomásra, compound rendszer szerint szerkesztve.

Fa-, szén- és szalmatűzésre! Gazdaságos üzem! Gőzcséplőgépek hajtására, tehervontásra és utánuk akasztott ekével való szántásra alkalmasak.

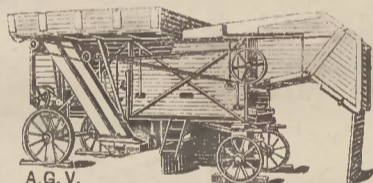

A.G.V.

GŐZLOKOMOBILOK

10 légkönyomásra szerkesztve.

Fa-, szén- és szalmatűzésre egyaránt alkalmasak. Nagy munkaképesség. Csekély vonóerősükséglet. Nagy tüzelőanyag- és vízmegtakarítás.

A.G.V.

Acélskeretű golyóscsapágyas CSÉPLŐGÉPEK.

Csekély hajtóerősükséglet! Csekély kenőanyag fogyasztás. Tengelykopás kizárva.

Nagy teljesítőképesség!

„LOSONCZI“ tolóhengeres „Rekord“ merítőkanalas

és

Szab. „Rekord II.“

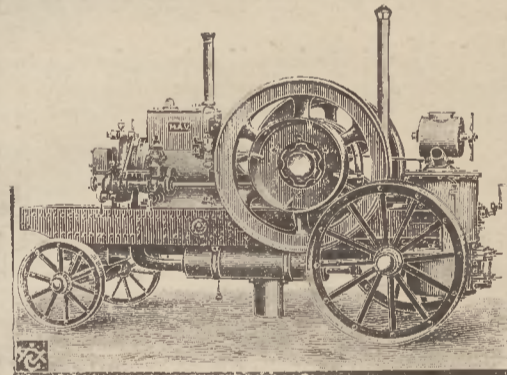
műtrágyavetőszerkezettel kombinált

sorvetőgépek.

Eredeti Kalmár-féle

gabonatisztító rosták.

Resiczai aczélekék.

SZIVÓGÁZLOKOMOBILOK

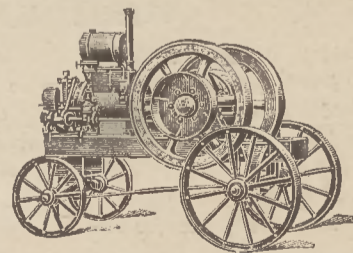
Ujdonság! Szabadalom!

Rendkívül olcsó üzem! Zajtalan működés!

Könnyű kezelés!

Üzemköltség naponként körülbelül 5 korona.

Földgázüzemre is alkalmasak!

BENZINLOKOMOBILOK

porlasztóval (karburátor) és szab. szelephűtéssel ellátva.

Megbízható üzem! Egyszerű kezelés!

Egyenletes járás! Kevés benzinfo gyasztás

NYERSOLAJÜZEMRE IS ÁTALAKITHATÓK!

Új árjegyzékünk megjelent!

Magy. Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérigazgatója Budapest, Váci-körút 32.

Kívánatra szívesen megküldjük!

Szőlőbirtokosok

különös figyelmébe!

Ha Forhinnal permetez,
Rézkenporral poroz és
Bagollal öli a szőlőmolyt:

I - SZÖT
kevesebb
a gond,
II - SZÖR
kevesebb
a munka,
III - SZÖR
kevesebb,
amunkabér!

mert a **FORHIN**
FORHIN

a sokszorta megjavított bordói keverék és számtalan köszönő- és elismerő-levél tanúsága szerint mindenütt a legnagyobb meglepéssel használják. A-nak nincs üledéke, vízbe dobva azonnal oldódik és biztosan pusztítja a perenosporát; egy kész anyag, főalkatrésze rézgálicz, tapadóképessége oly nagy, hogy bármely harminál permetezhet vele, használata óriási munka- és pénzmegtakarítást jelent, mert az anyag teljesen kész!

Gyümölcskertészek

használjanak saját érdekükben **Californiai lét**, a gyümölcsrovarok elleni védekezésre **rovarenyvet** minden kártékony rovar lekötésére, **rovarfogó övet** az összes kártékony rovarok elfogására, **Laurinát** a rovarok elleni nyári védekezésre, **Lauril Karbolineumot** a rovarok elleni téli védekezésre, **Lauril októviaszt** az oltványok nemesítésére, **Ichneumint** a zsenge virágok permetezésére, **Nicotin Quassia kivonatot** faiskolák permetezésére, **Topomort** mezei egerek pusztítására, **Pampilt** rovarok és darazsak elfogására. Tessék mindezen cikkekről **kimerítő leírást** és **használati utasítást** kérni, melyet **ingyen** és **bérmentve** küld az összes érdeklődőknek a

FORHIN szőlőpermetezési a n y a g g y á r
Budapest, VI., Váci-ut 93. p.,
valamint az összes vidéki képviselői.

I. ószerszám, butor és kasszák,

kézikazották új és használt, továbbá 100 pár díszlőszerszám, mell- és kumot, ezüst- és aranydíszítéssel, mindenféle munkaszerszámok, gazdasági pokróczok, lőtakarók, régi és új esőköpenyegek, halinacsizmák, zöld munkaszubbonyok, mindenféle uniformisok, livrék, férfi-, női- és gyermeknyergesek, fegyverek, régi és új kardok, revolverek, másolóprések, gyepelőszárak, bandage-ok és mindenféle hasonló szereszmok olcsóbban, mint bárhol kaphatók. Egész berendezések, szállodák és kávéházak részére. Teljes lakásberendezések a legolcsóbbtól a legfinomabb kivitelig.

WIEN, IX, TRÖDLERHALLE 105.
Szállítok utánvétel mellett. — A meg nem felelők kicserélhetnek. A cs. kir. államtisztviselőik szállítója. Kérem ügyelni a 105. számra.

Korai

Székelly tengeri

közép nagy csövűvé javított, kapható **KISS SÁNDOR** gazdaságában **Fugyi u. p. Fugyivásárhely** postafiók 1. Vetési célra válogatott 10.— korona. Elite csövek-ről morzsolt 13.— korona 50 kgr.-ként ab Nagyvárad.

Arankamentességre államilag ólomzárolt **lóheremag**, arankamentességre államilag ólomzárolt **luczernamag**, valódi északnémetországi **répamagvak**, **fümag** és **fümagkeverék**, rétek, kaszálók és pázsitok részére, **tavaszi bükköny**, **muhar**, **köles**, **baltaczim** nyers és hámozott, **nyulszapuka** és minden egyéb **gazdasági magvak** a legjobb és legmegbízhatóbb minőségben **jutányos áron** kaphatók.

HALDEK IGNÁCZ UTÓDA

magnagykereskedő cégnél

Budapest, V., Bálvány-utca 6.

Mintázott ajánlattal kívánatra készséggel szolgálók.

Gazdasági, erdei és ipari keskenyvágányu vasutak.

Sinek, hordozható vágányok, váltók, fordítókorongok, keskenyvágányu kocsik, kerékpárok és mozdonyok szállítása **új és használt állapotban, több évi részletfizetésre is.**

✧ **Nyomjelzés, tervezés, építés!** ✧

A MAGYAR WAGGON- ÉS GÉPGYÁR R.-T., GYŐR keskenyvágányu gyártmányainak eladása és bérbeadása.

Magyar Bank és Kereskedelmi R.-T. Keskenyvágányu Vasutoszt.
Budapest, V., Váci-körut 32.

Meghívó

a **Budapesti takarékpénztár és orsz. zálogkölcson részvénytársaság**

részvényeseinek **1913. évi február hó 8-án, szombaton délelőtt 11 órakor** a takarékpénztár I. emeleti üléstermében **(VI., Andrassy-ut 5. sz.)** tartandó

XX-ik rendes

évi közgyűlésére.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. A zárszámadások előterjesztése és a felügyelőbizottság jelentése.
3. A mérleg megállapítása és a felmentvény iránti intézkedés.
4. A nyereség hováfordítása iránti határozathozatal.
5. A felügyelőbizottság tagjainak választása és a bizottság tiszteletdíjának megállapítása.
6. A választmány kiegészítése.

Az igazgatóság

Azok a t. cz. részvényesek, kik a közgyűlésen résztvenni óhajtának, felkértem, hogy nevükre irt részvényeiket az alapszabályok 20. §-a értelmében bezárólag 1913. február 4-ig Budapesten a társaság lőpénztáránál (VI., Andrassy-ut 5. sz.), vagy Triestben a Filiale der k. k. priv. Oesterreichischen Creditanstalt für Handel und Gewerbe pénztáránál letenni sziveskedjenek, hol a letett részvényekről elismervényt nyernek, mely igazolási jegyül szolgál a közgyűlésben való részvételre.

A közgyűlésen az alapszabályok 16. §-a szerint a részvényesek az általuk letett minden öt darab részvény után egy-egy szavazatra jogosultak, azonban 30 szavazatnál többet sem saját, sem megbízójának nevében, sem mindkét minőségben együtt senki sem gyakorolhat.

A mérleg, valamint a felügyelőbizottság jelentése a letéteményezési helyeken a t. részvényesek rendelkezésére áll.

PROPPER SAMU

mezőgazdasági gépüzletében

Budapest, V., Váci-körut 52. sz.

Nagy választékban előnyös áron kaphatók: lényeges javításokkal ellátott **DEERING-féle** eredeti amerikai

tárcsásboronák

és
amerikai **DEERING-féle benzínmotorok,**

eredeti **„WESTFALIA“**

mütrágyaszórógépek

valódi **„SACK“-féle**
ekék, vetőgépek, boronák,
valamint kettős
szőlőmivelési eszközök,

Valódi **SACK-féle** azéleke.

„APOLLO“ meszelő és permetezőgépek, szalmakötélfonógépek, legkitűnőbb szecska-vágó- és répavágógépek, takarmánygyorsfüllesztők, **„OHIO“** tengeriszártépőgépek, amerikai darálógépek és mindenféle egyéb legelsőrendű **gazdasági gépek és eszközök.**

Uj és egyszer használt zsákok, ponyvák, kölcsön és eladás. Lópokróczok, manilla aratógép kéveketőzők kartellen kívül.

Távirat: **NAGELA.** **NAGEL ADOLF** Budapest, Arany János-utca 10. Telefon: **35-92.**

Becserélés folytán eladó és kedvező
" fizetési feltételekkel kapható "

Fowler-féle 16 HP. gőzeke
Mac Laren-féle magánjáró gőzeke
Magyar állam gyártmányu egy gép
rendszerü gőzeke.

Bővebb felvilágosítást nyújt
HEUCKE A. GŐZEKEGYÁR műszaki irodája
Budapest, V., Katona József-u. 26.
TELEFON: 106-03.

Akáczcsemete eladás!

Több ezer darab erőteljes 3-6 éves átültetett akáczcsemete kapható:

I. oszt.	2-3 m. magas	250 korona
II. "	2 "	200 "
III. "	2 " aluli	150 "

Előjegyzéseket elfogad **Gróf WENCKHEIM HENRIK** kiskora örökösai uradalma, CSORVAS, Békés megye. Pósta, telefon és vasútállomás.

Polgár Sándor

m. kir. szabadalmat nyert orvosi mű- és kötszerész
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50. sz.

Legelőnyösebben beszerezhetők orvosi, sebészeti és betegápolási eszközök. Gummiárúk, Suspensorium, irrigator fecskendőök stb., legújabb találmányu cs. és kir. szabadalmazott Polgár-féle sérvkötők, has- és köldökötők. — Valódi francia különlegességek (ovszerek). — Részletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve, csak megadandó, mely tárgy szükséges.

Utánzás ellen védve
16302. sz. a.

(Fenti címre ügyelni
tessék.)

akác:
gledicsia.
nemes gyümölcsfa,
vadoncz és szőlővesszőről.

Ungváry László
Cregled.

Vetőmagvak eladása.

A sopronkövesdi bér gazdaságban eladásra kerül:

champlain- és hazai tavaszi buza qja 26 kor.; abundance- és duppai zab á 24 kor.; Nole imperial és Nole legkorábbi árpája á 22 kor., a vevő :: zsákjaiban, vasúthoz szállítva. ::

ÓTOCSKA GÉZA.

Eredeti „Hanna“ vetőárpát

a párisi kiállításon „Grand Prix“-vel kitüntetve, megvételre ajánja **Kubicek Ferencz** földbirtokos, **Cellechovitz** Prossnitz mellett **Morvaországban.**

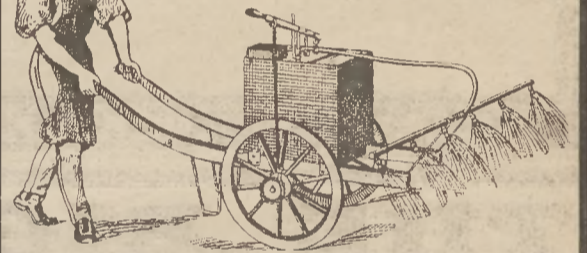

Önműködő
növény-
permetező

vadrepce, vadmustár és más gyom kiirtására, valamint répa és burgonya permetezésre gyári áron alul szállít.

IG. HELLER

Bécs. II/8. Schrotzbergstrasse Nr. 1.

ELADÓ.

Saját telepemem termelt nagymennyiségű szőlő- ojtvány riparia portalis és monticola alanyon, u. m. ezerjő, mézes, szlanka, fehér és piros kövidinka, többféle muskotály és sasza csemetefajok, továbbá sima és gyökeres vadvessző, ugy- szintén sima és gyökeres hazai vessző nálam kapható. Venni szándékozók azokat nálam megtekinthetik. Ojtványaim az idén szépen sikerültek, szép hajtással és dus gyökérrzettel bírnak.

FRANK BERNÁT TAPOLCZA, (FŐTÉR.)

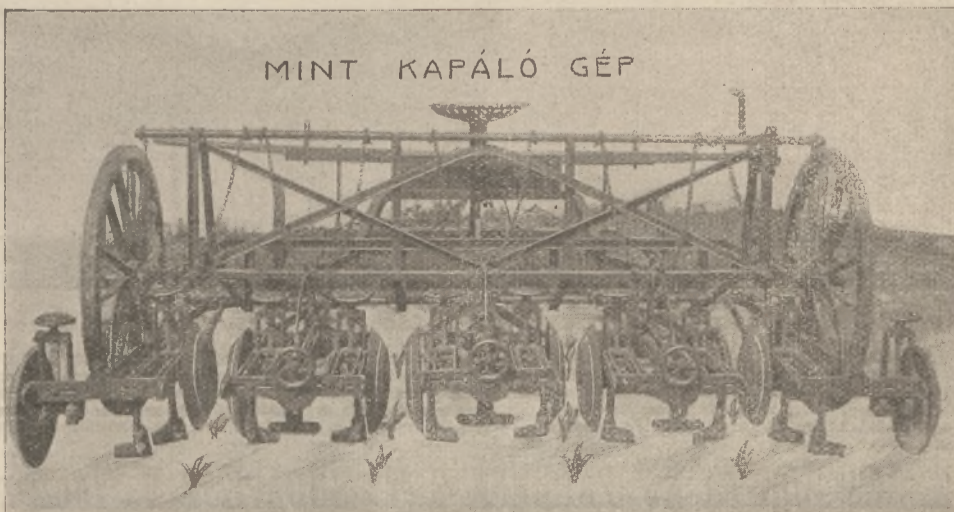
Szabad. Egyetemes „QUADRAT” tengeriművelő.

A 3, esetleg 4-soros gép 65, 70, 75 cm. fészektávolságra □-es fészket váj, betakar.

Egészen új, tökéletes növény- védelmet eredményező rendszer szerint kapál és végül extirpál is.

Egyedüli e célra szolgáló eszköz, melynek kezelése egyszerű.

Általa minden irányban pontos □-es fészkekrend létesíthető és aránylag csekély vonóerőt igényel.

MINT KAPÁLÓ GÉP

Szilárd szerkezet mellett minden irányban állítható,

Munkája minden tekintetben biztosan szabályozható.

Megrendelhető

DEBRECZENI LAJOS
és **TÁRSA** cégnél
NAGYVÁRADON.

Kívánatra prospektus
:: bérmentve. ::

Földhaszonbérleti hirdetés.

A magyar vallásalap tulajdonát képező és Temesvármegyében Iklód község határában fekvő mintegy: 743 kat. holdat kitevő mezőgazdasági birtok a most folyó 1912/1913 gazdasági évtől kezdődőleg 1924 szeptember 30-ig terjedő tizenkét évre az alulírt miniszterium IX. ügyosztályában (Hold-utca 16. szám, III. emelet, 44. ajtó)

1913. évi február hó 12. napján déli 12 órakor

zárt ajánlatu nyilvános versenytárgyaláson

haszonbérbe fog adatni.

Az 1—1 koronás bélyeggel ellátott, lepecsételt ajánlatok az alantírt miniszterium segédhivatalának igazgatóságánál legkésőbb **1913. évi február hó 12-én délelőtt 11 óráig benyújtandók.** A borítékon jelzendő: „Ajánlat az iklódi birtok haszonbérletére“. Az ajánlatban nem a holdankinti, hanem az egész birtokra beígért évi haszonbér számokkal és betűkkel kiírandó.

Bánatpénzül 4000 korona készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban bármelyik állami (adóhivatali) pénztárnál teendő le és az arról szóló letéti nyugta az ajánlathoz csatolandó.

Elkészve érkezett, kellőleg ki nem állított két tanúval nem láttamozott vagy fel nem szerelt ajánlatok, valamint az utóajánlatok figyelembe vételre nem számíthatnak. A kik gyámság vagy gondnokság alatt állanak, ugyancsak olyanok, a kik a közalapokkal szemben tartozásban vannak, vagy bármely czímen perben állanak a versenyből kizáratnak.

A részletes versenytárgyalási feltételek, nemkülönben az ajánlati minták a vallás- és közoktatásügyi miniszterium IX. ügyosztályában a segédhivatali igazgatóságnál Budapesten, valamint a közalap. Ispánságnál Nagykövérésen, a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Budapesten, 1913. évi január hóban.

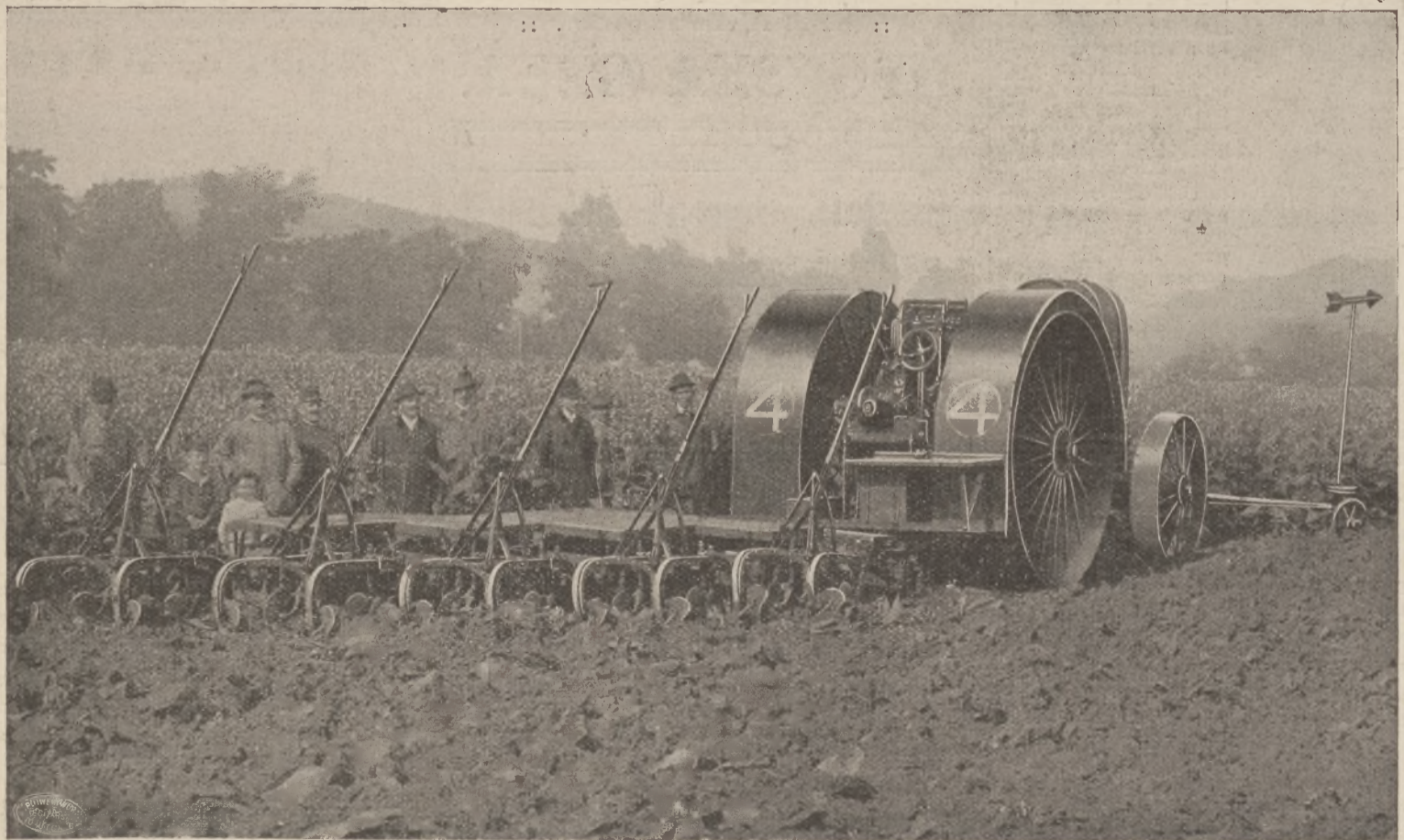
A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium.

THE „BIG FOUR” TRACTOR

VILÁGHIRŰ AMERIKAI MOTOROS SZÁNTÓ- ÉS EGYETEMES MEZŐGAZDASÁGI VONTATÓGÉP

AZ ÖSSZES „BIG FOUR” ALKATRÉSZEKET ÁLLANDOAN RAKTÁRON TARTJUK.

Sok más referenciával szívesen szolgálunk! Fizesési módzataink a legkedvezőbbek!

„BIG FOUR” TRACTOR „JOHN DEERE” 10 VASU EKÉVEL. Diószeghy Zoltán sajkázai gazdaságában (Borsód megye.)

magyarországi sikereivel bebizonyította, hogy teljesen meg tud felelni mindazon követelményeknek, melyeket a t. magyar gazdaközönség egy elsőrangú szántógéppel szemben támaszt. Nem hangzatos ügynöki reklámmal, a mely a t. gazdaközönség megtévesztésére szolgál, kívánjuk a „The Big Four” traktor óriási előnyeit más versenygépekkel szemben kiemelni, hanem **hivatkozunk kb. harmincz előkelő magyar gazdaság gyakorlati tapasztalataira**, a melyeket azok szántógépünkkel rendes szántási munkálatokban szereztek. A „The Big Four” traktorral szerzett magyarországi tapasztalataink és főmérnökünk által végzett terep- és talajvizsgálatok alapján **csak oly esetben fogjuk a szántógép beszerzését valamely érdeklődő gazdaságnak ajánlani, hogyha teljesen meggyőződünk, hogy az rendeltetésének teljesen meg fog felelni.** — Komoly érdeklődés esetében ezért díjmentesen és vételkötelezettség nélkül kiküldjük főmérnökünknek. — Az eladott szántógépeinket amerikai szerelőink szerelik.

Sürgönyözim: CENTRALIS. KÖZPONTI KERESKEDELMI ÉS IPARBANK R.-T., BUDAPEST, V., Váci-körút 26. TELEFON: 86—97.

NEHÁNY REFERENCIA: Kisbéri m. kir. állami méneshirtok (Komárom megye), — Gróf Dessewffy Miklós unadalmna Batsalanja (Szabolcs megye), — Meller Henrik, Csurgó (Somogy megye) — Baró Springer Gusztáv unadalmna, Bucsány (Nyitra megye), — Diószeghy Zoltán gazdaságát, Sajókaza (Borsód megye), — Kovács József gazdaságát Magyarbonyos (Vas megye).